

VOLIVCI SO ODLOČILI, LJUDSKI ODBORI PA POTRDILI

POVEČANI KOMUNI Sežana in Ilirska Bistrica

Poročali smo že, da so bili po vseh večjih naseljih hrpeljske občine minuli teden (dne 6., 7. in 8. februarja) zbori volivcev, na katerih so se občani odločali, kam naj bi po razformiranju hrpeljske občine spadali: pod sežansko ali pod ilirskobistriško občino. Treba je že reči, da so v glavnem svoje odločitve zasnovali na realni oceni novega položaja, izhajajoč iz stališča, da občinska pri-

padnost pravzaprav ni tako važna, ker si bodo svoje življenje morali urediti v okviru posameznih krajevnih skupnosti, neposredno zvezo z občino in njenimi upravnimi organi pa bodo imeli prek njenih krajevnih uradov. Sedeži krajevnih uradov, kjer bodo koncentrirane v glavnem tudi vse javne službe, kot so više organizirano šolstvo, zdravstvo, pošta, matična služba in drugo, bo-

do hkrati tudi sedeži krajevnih skupnosti, v katerih si bodo občani urejali življenje na svojem področju in preko njih zadovoljevali svoje najnujnejše potrebe.

Razprave na zborih volivcev so bile izredno živahne. Volivci so povsod ugotavljali, da je dosedanja hrpeljska občina v okviru današnje možnosti izpolnila svojo nalogo, da pa v predvidenem razvoju komunalnega sistema in s povečanimi nalogami komun nima takšna, kakršna je, nobenih pogojev, da bi lahko te povečane zahteve občanov in komunalne skupnosti nasploh zadovoljila in izpolnila pričakovanja prebivalcev glede nadaljnje razvojne poti in zlasti zvišanja življenjskega standarda. Zato so z razumevanjem glasovali za razformiranje sedanje občine in za novo teritorialno upravno razdelitev med sežansko in ilirskobistriško občino.

Bilo je tudi nekaj želja občanov (na primer v Petrinjah in šekod), ki jih ni bilo mogoče upoštevati zaradi volje zaključene okoliške celote ali drugih vzrokov, vendar pa so zbori volivcev v glavnem izkristalizirali predlog za razdelitev, kot ga je potem obravnaval in sprejel ObLo Hrpelje na svoji seji minul tork, potrdila občinska ljudska odbora Sežana in Ilirska Bistrica na svojih sejah v sredo, okrajni ljudski odbor Koper pa na svojem večrajšnjem zasedanju. Tako sprejeti

predlog gre zdaj v obravnavo Ljudski skupščini Slovenije, ki bo o njem dokončno sklepala prihodnjo sredo.

Po teh predlogih so se volivci odločili, da naj bi bilo priključenih sežanski komuni 41 naselij s skupaj 5618 prebivalci, k ilirskobistriški občini pa 9 naselij s skupaj 1928 prebivalci. Sežanska občina bi po tej razdelitvi imela na priključenem področju dva krajevna urada (v Hrpeljah in Materiji), bistriška pa enega s sedežem v Podgradu. V teh krajih naj bi bili tudi sedeži krajevnih skupnosti. Območje krajevnega urada oziroma skupnosti Hrpelje zajema 2844 prebivalcev, Materija 2774 prebivalcev, medtem ko ima Podgrad 1928 prebivalcev.

KONFERENCA

Mitje Vošnjak v Kopru

Minulo nedeljo je imel v Kopru konferenco predsednik jugoslovanske delegacije v Mešanem jugoslovansko-italijanskem odboru za izvajanje posebnega statuta londonskega memoranduma Mitja Vošnjak. Konferenco je priredil Okrajni odbor SZDL Koper

in navzoči so bili predstavniki italijanske manjšine iz Kopra in slovenske manjšine iz Trsta.

Mitja Vošnjak je govoril o nalogah in vlogi Mešanega odbora v reševanju raznih problemov, ki se tičejo obeh manjšin, in o delu IX. zasedanja tega odbora, ki je bilo zadnje dni decembra v Rimu. Poudaril je, da se odnosi med obema sosedskima državama vse bolj razvijajo, kar dokazuje tudi uspehi seminar italijanskega jezika in kulture, ki je bil te dni v Kopru. Svoja izvajanja je Mitja Vošnjak zaključil z ugotovitvijo, da bo prirejanje podobnih seminarjev postala stalna oblika dela, ki naj bi se razširila tudi na slovensko manjšino v Trstu.

TURIZEM OD GORA DO MORJA

To nedeljo je bilo v Novi Gorici prvo posvetovanje predstavnikov goriške in koprške turistične zveze, na katerem so razpravljali o vskladitvi dela obeh zvez, zlasti glede investicij, turistične politike in propagande, urbanizma, finansiranja, skratka o vsem, kar je tesno povezano z nadaljnjim razvojem turizma na Primorskem.

Na posvetovanju so ugotovili med drugim, da so nekatere turistične kapacitete premalo izkoriščene zaradi neučinkovite turistične politike in da je bilo doslej vse premalo storjenega za okrepitev turizma v pred in posezonskih mesecih. Dan je bil tudi predlog, naj bi strokovne gostinske delavce z obalnega področja v zimskih mesecih zaposlili v smučarskih središčih okraja, v poletnih mesecih pa bi gostinski delavci z alpskega področja pomagali ob obali.

Za napredek turizma je predvidenih v letošnjem letu 2,6 milijarde dinarjev investicij in večina te vsote bo namenjena razširitvi turističnih objektov ob obali. Predvideno je namreč povečati število postelj za 2000 in pripraviti osnovo, da bi število ležišč čez približno 15 let doseglo že 25 tisoč.

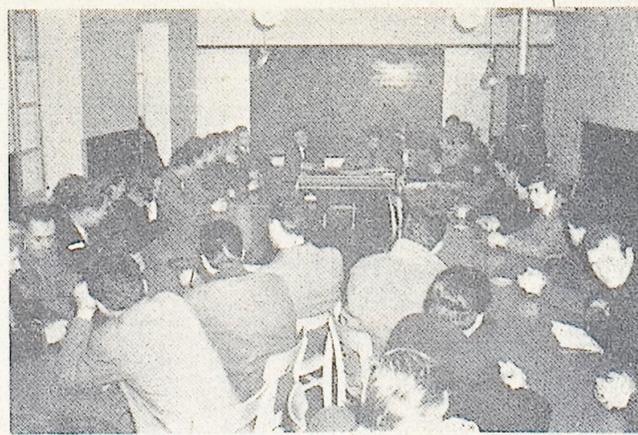
JANUARJA V KOPRSKEM PRISTANIŠČU:

37.175 ton prometa

Izreden porast pomorskega prometa v tranzitu, ki je že v januarju dosegel skoraj ves lanski tranzitni promet

V mesecu januarju letošnjega leta je podjetje »LUKA KOPER« zabeležilo skupno 37.175 ton pretovornega blaga. Največ tovora je bilo v uvozu in sicer kar 27.037 ton, sledi tranzit s 6633 tonami tovora, nato izvoz s 2442 t blaga in končno obalni promet s 1062 tonami tovora. V prvem mesecu letošnjega leta je zlasti močno porasel tranzit, ki je dosegel 82% celoletnega lanskega tranzitnega prometa. Vremenske razmere so v drugi polovici januarja močno ovirale delo v pristanišču in bi bila količina pretovornega blaga nekoliko večja, če ne bi mrzno močno otežkovali dela v luki in sneg oviral prevoza blaga iz notranjosti in obratno. Del blaga v uvozu zlasti pa v tranzitu je šel iz Kopra po železnici preko železniške postaje Kozina, ki je morala dnevno natovoriti preko 100 vagonov blaga. V januarju mesecu je podjetje »Brodspas« iz Splita stacioniralo v koprskem pristanišču svojo ladjo »Rezača«, ki služi kot vlačilec in redno pomaga ladjam pri plovi v koprsko luko in iz nje. V januarju smo v koprskem pristanišču zabeležili prihod prve ganske ladje in kot drugi manj razveseljivi dogodek požar na holandski ladiji »Kildrecht«, ki so ga naši gasilci s pomočjo kolektiva luke in rudnika

Sečovlje uspešno pogasili. Od domačih ladij je po dolgem času pristala ob obali koprškega pristanišča ladja »Splošne plovbe« »Pohorje«, ki je pripeljala večjo količino sladkorja. V splošnem se je promet razvijal v planiranem obsegu, razen tranzita, ki je presegel predvidene količine.

Kakor smo že v prejšnji številki Slovenskega Jadrana poročali, je v Kopru začela v ponedeljek delovati Sola za sindikalne delavce, ki jo je organizirala Ljudska univerza na pobudo Občinskega sindikalnega sveta Koper. Sola obiskuje 54 slušateljev, ki se bodo usposobili za delo v sindikatu ter v organih delavskega upravljanja. Na sliki so slušatelji ob otvoritvi sole

Eden izmed najlepših krajev Primorske je prikupni trg Vipava v občini Ajdovščina. Je naravno središče zgornje Vipavske doline, ki slovi po svojih prirodnih lepoteh in naravnih lepoteh. Kot sedež nove krajevnega skupnosti bodo njegovi občani samostojno oblikovali svoje življenje v skladu z naporji vseh občanov ajdovske komune za zgraditev novih odnosov in lepšega življenja. O tem je bilo govora tudi na nedavni občinski konferenci Socialistične zveze v Ajdovščini, o čemer preberite zapiske na 7. strani današnje številke

OKRAJNI TRIDNEVNI SEMINAR ZDRAVSTVENIH DELAVCEV V PORTOROŽU

Zahtevna zdravstvena problematika

Zdravniki in zdravstveni delavci so razpravljali o kompleksni problematiki zdravstvene službe v luči združitve koprskega in goriškega okraja — Poudarek na preventivni zdravstveni službi, ki naj bo poglavitna naloga dobro organiziranih zdravstvenih centrov — Finansiranje, investicije, delitev dohodka in socialistični družbeni odnosi v zdravstvenih delovnih organizacijah

V glavni dvorani hotela »Palace« v Portorožu se je ta torek začel tridnevni okrajni seminar za zdravstvene delavce, ki ga je organiziral Okrajni sindikalni svet. Seminarja, ki ga je v imenu delovnega predsedstva vodila dr. Mercedes Albert, se je udeleževalo nad sto zdravnikov in zdravstvenih delavcev iz vseh desetih komun primorskega okraja. Ob glavnem referatu dr. Ivana Kastelica o problemih zdravstvene službe so se zvrstili še koreferati dr. Poldeta Hladnika o vlogi zdravstvenih centrov, Vinka Kastelica o delitvi dohodka ter Bogomila Bitežnika o novem sistemu socialnega zavarovanja. Ob glavnem referatu in koreferatih se je razvila široka razprava, v kateri so posamezni zdravstveni delavci prispevali podatke ter problematiko zdravstvene službe s svojega ožjega področja. Tretji dan pa so imeli udeleženci konferenco z volitvami delegatov za zvezni kongres in republiški občni zbor sindikata zdravstvenih delavcev.

V osrednjem referatu je dr. Ivan Kastelic nanašal v celotni življenjski podobi vse elemente, ki so v kakršnikoli zvezi z zdravstveno službo in delovnim človekom. Potem, ko je poudaril poglavitne značilnosti zdravstvene službe v socialističnih družbenih odnosih (etika, socialistični humanizem, skrb za zdravega in bolnega človeka itd.), je posebej za koprsko in posebej za goriško področje navedel številne podatke o prebivalstvu, biološke in socialno ekonomske. V posameznih poglavjih pa je nato obdelal posamezne probleme: zdravstvene ustanove in kadri, ambulantno zdravljenje, zobozdravstvena in lekarniška služba, obolenje prebivalstva, zdravstveno varstvo matere in otroka, varstvo šolske mladine, problem tuberkuloze in drugih obolenj, bolnišnična služba, obratne nezdode in delovni invalidi itd. V zaključnem poglavju je dr. Kastelic podal še nekatere najvažnejše ekonomske poglede v zvezi z ljudskim zdravjem in obolenj, pri čemer je podrobno navajal izgubo narodnega dohodka zaradi obolenj ter poškodb ter visoke družbene stroške za zdravstveno varstvo. Ekonomika družbenega razvoja neogibno terjaa, da zdravstveni delavci ne le zdravijo obolelega človeka, ampak stalno proučujejo vse okolnosti in pogoje, v katerih živi delovni človek, in sicer tako na delovnem mestu in v proizvodnji, kakor tudi v vsakdanjem življenju. Osnova za res učinkovite zdravstvene službe je: prebivalstvo je treba poznati!

Sedaj pa je zdravstvena služba še vedno preveč usmerjena v samo zdravljenje, v kurativo, v neprijetno manjši meri pa v preventivno zdravstveno skrb in varstvo, ali kakor je kratko in jasno poudaril dr. Kastelic: »Premalo je

še zanimanja za zdravega človeka!«

Koreferati in razprava pa so v podrobnosti razgrnili mnoge druge probleme, med njimi pomen in vlogo zdravstvenih centrov s posebnim ozirom na preventivno službo. Nadalje problem investicij in finansiranja, problem delitve dohodka in osebnega dohodka v zdravstvenih delovnih organizacijah, nagrajevanje po učinku. Razprava je posebno poudarila načrtovanje v zdravstvu, in sicer v zvezi s posameznimi področji, za katera nikakor ni nujno, da se povsem skladajo z mejami posameznih komun, ampak so pogojeni z dotičnimi značilnostmi. Seminar je skratka pokazal, kako razsežna je problematika, ki je posredno in neposredno povezana z zdravstveno službo.

Pomoč pri statutih delovnih organizacij

Ko je sekretariat okrajnega sindikalnega sveta v Kopru razpravljalo o tem, kako poteka izdelava statuta delovnih organizacij, je ugotovil, da so malone vsespovsod živahne priprave na to izredno pomembno nalogo. V vseh komunah so organizirali seminarje, na katerih razčističujejo družbeno-ekonomske poglede na pereče probleme v delovnih organizacijah. V mnogih delovnih kolektivih so formirali komisije za izdelavo statuta. Ponekod pa imajo celo že pripravljene predloge za razpravo.

Ker pa je izdelava statuta dolgoročna naloga vseh družbeno-političnih sil in strokovnih kadrov, je sekretariat OSS imenoval posebno komisijo, ki bo skrbno spremljala izdelavo statuta in s spodbudami ter nasveti prožila pomoč delovnim organizacijam, samoupravnim organom ter sindikalnim podružnicam. Komisija, res učinkovite zdravstvene službe ki jo kot predsednik vodi član predsedstva OSS Egon Prinčič,

šteje 12 članov, javnih delavcev z najrazličnejših področij družbene dejavnosti.

PRIPOMBA K OSNUTKU DRUŽBENEGA PLANA

Minulo soboto je predsedstvo okrajne Gospodarske zbornice v Kopru podrobno obravnavalo predlog letošnjega okrajnega družbenega plana. Člani predsedstva so izdelali nekaj konkretnih predlogov, da bi glede na to, ker so v zadnjem času nekatera podjetja spreminjala svoje proizvodne pane, Zavod za plan ponovno proučil možnosti letošnjega povečanja proizvodnje. Kaže namreč, da so predvidevanja o 24 odstotkih povečanja proizvodnje nekoliko pretirana, kar narekuje ponovno proučitev tega vprašanja.

KOPRSKI SEMINAR ZA IZDELAVO STATUTOV

V sredo sta Ljudska univerza Koper in Občinski sindikalni svet priredila celodnevni seminar o izdelavi statuta delovnih organizacij, ki mu je prisostvovalo več kot 50 predstavnikov podjetij koprške komune. O vlogi in mestu statuta kot listini samoupravljanja v luči nove ustave, je govoril predsednik Okrajnega odbora SZDL Koper Ivan Lapajne, o poteku priprav za izdelavo statuta predsednik OBSS Stanko Funa, o principih proizvodnje in gospodarjenja načelnik gospodarskega oddelka ObLo Koper Franc Skarza, o vlogi in mestu proizvajalca ter o neposrednem upravljanju pa sekretar Luke Koper Egon Prinčič.

Stalna konferenca za oddih in rekreacijo

V ponedeljek je bila v Kopru na pobudo Okrajnega sindikalnega sveta ustanovljena Stalna konferenca za oddih in rekreacijo. Uvodni referat o pomenu te konference je imel podpredsednik OLO Koper Franc Klobučar, koreferat pa Drago Justin. Po daljši razpravi so udeleženci ustanovnega občnega zbora, med katerimi sta bila tudi podpredsednik RSS Slovenije Leopold Kresc in predsednik OSS Koper Marjan Rožič ter delegati počitniških domov, turističnih organizacij ter

sindikato, izvolili 18-člansko vodstvo Stalne konference in za predsednika Franca Klobučarja.

Namen Stalne konference je skrb za oddih in rekreacijo delovnih ljudi v odmorih med delovnim časom in izven njega, dalje boljše izkoriščanje zmogljivosti počitniških domov, pravilnejša usmeritev regresov, gojenje športne in izletniške dejavnosti, skrb za telesni razvoj delavske mladine itd., da bi bila delovna storilnost večja.

Predvsem skrb za otroško varstvo

Tudi Stanovanjska skupnost matere, ki nimajo nikogar, da bi Koper ima obsežne načrte glede otroškega varstva in organiziranja pomoči zaposlenim ženskam. Tajnik te skupnosti Dominik Dobnič je v tej zvezi dal nekaj zanimivih poglobljenih in trenutnih nalogah koprskih stanovanjskih skupnosti.

V samem mestu Kopru je okrog 1300 otrok, ki svoj prosti čas preživijo v glavnem na ozkih ulicah, ker je premalo igrišč in še ta so zanemarjena. Ali ima Stanovanjska skupnost Koper v načrtu ureditev otroških igrišč?

Stanovanjska skupnost je že prevzela v upravljanje otroška igrišča in za usposobitev sedanjih štirih je namenila 3,2 milijona dinarjev, za ureditev dveh novih, v Pobjegovi ulici in pri Velikih vratih, pa 1,5 milijona dinarjev. Lastne obrtne delavnice bodo izdelale gugalnice, vrtljake in druge naprave, pričakujemo pa, da bodo člani mladinske organizacije in SZDL organizirali prostovoljno delo za planiranje terena. Predvideno je, da bodo otroška igrišča urejena najkasneje do 1. maja.

Kaj pa otroško varstvo?

Pionirski dom in otroški vrtec v Kopru sta se formalno združila v vzgojno varstveno ustanovo, vendar ta ustanova še ni izvedla notranje organizacije dela. Ko bo imenovano enotno vodstvo, se bodo zmanjšali administrativno-upravni stroški, preurediti namestila eno izmed obeh kuhinj tako, da bo polno izkoriščena, kar bo vplivalo na znižanje oskrbnih stroškov. Posledje je bila mesečna oskrbina v Pionirskem domu 2600 dinarjev, v otroškem vrtcu pa 4500. Zato je razumljivo, da so bili v obeh ustanovah le otroci premožnejših staršev in da je bilo oskrbovanec le okrog 300, medtem ko je zmogljivost ocenjena na 500 otrok.

Stanovanjska skupnost ima v načrtu, da bi vzgojno varstvena ustanova dobila v upravljanje tudi obsežen vrt v Zupančičevi ulici, kjer bi uredili osrednje mestno otroško igrišče. Razen tega pa je predvidela v letošnjem proračunu še 700 tisoč dinarjev za ureditev posebnega oddelka, kjer bi sprejemali v oskrbo otroke v starosti od 6 mesecev do 3 let. Letih je v Kopru približno 200 in

matere, ki nimajo nikogar, da bi varoval malčke, so prisiljene za tri leta prekiniti delovno razmerje. Stanovanjska skupnost ima v načrtu tudi ureditev manjših klubskih prostorov v dvoranah, ki so v vsaki mestni četrti. V njih bi namestili televizijske sprejem-

Avgust Pečarič sedemdesetletnik

Danes, 15. februarja, praznuje 70-letnik življenja eden izmed najstarejših komunistov koprskih komune Avgust Pečarič, doma iz Pobjegovi pri Kopru. Že kot mlad fant se je vključil v pevski zbor domačega Prosvetnega društva in takoj po prvi svetovni vojni je navezal stike z istrskimi antifašisti. Leta 1925 je bil sprejet v Komunistično partijo in širil komunistično propagando po okoliških vaseh Kopra in med delavci v Trstu, kjer se je zaposlil. Leta 1929 je emigriral v Francijo, kjer je takoj dobil zvezo s člani KP Francije ter z njimi nadaljeval svojo komunistično dejavnost. Dve leti kasneje je bil izgnan v Belgijo, od koder pa se je kmalu vrnil v Pariz. Ker so ga stalno zasledovali, se je vrnil v Italijo na podlagi amnestije za tiste, ki so prekoračili mejo. Po dveh mesecih svobodnega gibanja v svoji rojstni vasi je bil zaradi komunistične dejavnosti aretiran in obsojen na eno leto konfinacije. Ko se je vrnil iz konfinacije, se je ponovno vključil v aktivno politično delo na Koprskem in na Tržaškem.

Leta 1942 je dobil stik z NOB, to je že v času, ko so v Istri prihili prvi organizatorji OF. Kot te-

ŠAH V VODSTVU JEVIKAR

Na mešanem šahovskem turnirju v Kopru vodi po osmem kolu član SD Koper Drago Jevikar s 7 točkami. Sledijo Šebalj 6,5, Škrubev 6, Šuligoj in Zabukovec 5, Hrvatini in Jeršič 3 točke itd. Vse ljubitelje šaha obveščamo, da bo v ponedeljek, 18. t. m. ob 19. uri v klubski sobi SD Koper februarški brzturnir.

nike, šahovske mize in knjižnice za mladino in za odrasle. V tako opremljenih prostorih bi lahko v večernih urah prirejale sestanke razne organizacije, ki sedaj zamajane iščejo primerne in urejene klubске sobe. Za realizacijo tega predloga je predvidenih 3,5 milijona dinarjev.

Ali namerava Stanovanjska skupnost urediti tudi servis za pomoč zaposlenim ženskam?

Dosedanjim devetim servisom obrtno uslužnostnega značaja se bo v kratkem pridružil še ta servis. Uslužbenke tega servisa bodo v glavnem snažilke raznih ustanov, ki niso polno zaposlene in bodo opremljene z vsem priborom za čiščenje stanovanj.

Za zaključek bi omenil še to, da bo Stanovanjska skupnost v sodelovanju z Ljudsko tehniko prirejala poljudna predavanja o drobnih hišnih popravilih in odprla posebno delavnico, kjer si bodo občani lahko sami popravili stikala, vodovodne pipe in podobno. Razumljivo pa je, da bodo potrebna znatna začetna finančna sredstva vse dotlej, dokler ne bodo servisi zmogni samofinansiranja. Treba je namreč nabaviti nova osnovna sredstva za uslužnostne obrtne dejavnosti, da bodo usluge cenejše, kot so doslej.

vrne politične, gospodarske in kulturne funkcije v Kopru in v Pobjegih, v Kopru pa je po nalogu Partije leta 1946 osnoval prvo knjigarno in papirnico, ki se je kasneje razvila v založbo »Lipa«. Sedaj živi v Kopru kot upokojenec in zbira gradivo o delu prvih komunistov v Istri.

Lesno industrijo razviti do skrajne zmogljivosti

Za Milanom Lutmanom, ki je govoril o integriranju v lesni industriji, je problemom in razvoju te gospodarske panoge posvetil svojo diskusijo tudi direktor »Javora« Andrej Janežič. Govoril je o nevarnosti prehudega poseganja v lesni surovinski fond in kot izhod nakazal modernizacijo lesno industrijske proizvodnje in njeno usmeritev na izdelovanje končnih izdelkov, pri tem pa zagotoviti čimbolj ekonomično predelavo razpoložljive hlapovine v rezan les, furnir in umetne plošče, kar potem omogoča nemoteno in kontinuirano proizvodnjo finalnih izdelkov.

Z OBČINSKE KONFERENCE SZDL V POSTOJNI

Lesno industrijo razviti do skrajne zmogljivosti

Ko je govoril o izvoznih nalogah, na katere je predvsem orientirana naša lesna industrija, je zaradi tega, ker vse produkcije domači trg niti ne more absorbirati, je orisal težave in zahtevnost proizvodnje izvoznega blaga, ki terja najvišjo kvaliteto, da ga lahko prodamo v tujini, kjer se morajo naši lesni izdelki izenačiti s pogoji na svetovnem trgu.

Zaradi spremenjenih pogojev na zunanjem trgu je treba tudi našo lesno proizvodnjo nenehno prilagajati njegovim zahtevam, spremljati ta trg in spreminjanje odnosov v njem, da ne bi zaradi togosti proizvodnje zašli v težave. Tako ne gredo več v prodajo na tujem zaboju, ki jih je Javor s svojimi obrati izdeloval okrog 10 tisoč kubičnih metrov letno, zato bo treba njihovo proizvodnjo preusmeriti na izdelovanje drugih artiklov, morda weekend hišic ali kaj podobnega, po čemer je povpraševanje na zunanjem trgu. Predvsem bo treba preiti na izdelovanje gradbenih elementov na razne stenске obloge in finalne stavbene elemente, ker nam nikakor ne kaže izvažati rezane glesa zaradi ostre konkurence skandinavskih in drugih z lesom bogatih dežel na zahodnih tržiščih. Razen tega pa je naš rezan les take kvalitete, da ga je nujno treba predelati v finalne izdelke s katerimi potem lahko uspešno konkuriramo na svetovnem trgu. S to dragoceno domačo lesno surovino je treba zato nujno gospodariti po pameti in kar najbolj smotno.

Ob koncu je še opozoril, da je treba do maksimalnih zmogljivosti razviti lesno industrijo v postojnski komuni v skladu z daniimi pogoji in možnostmi, šele nato bi po potrebi vlagali določena sredstva za razvoj drugih vej industrije, če bodo družbene koristi to zahtevale.

TEČAJI PO VASEH KOPRSKE KOMUNE

Sanitarni tehnik koprskih komune so izdelali program 10-urnega tečaja za higijenski minimum na vasi, organizirajo tečaje pa je prevzel občinski odbor Rdečega križa. Teme tečajev so bile: mleko, pitna voda, naležljivi boleznim, prehrana, higijenski ureditev vasi, sanitarije. V glavnem torej tisto kar je mogoče urediti z dobro voljo in z znanjem.

V decembru je bilo v treh tednih devet takih tečajev, in sicer v Hrvojni Topolovci, Pregari, Zrnjavci, Sirčih, Movražu, Sočergu, Grafišču in Gradini. Tečaje je obiskovalo okrog 300 ljudi. Letos januarja se tečaji nadaljujejo in so bili do zdaj že trije: v Kubedu, Dolu in Hrastovljah. Udeležilo se jih je 120 ljudi.

Na sliki: na tečaju v Hrastovljah sanitarni tehnik Milan Pečar iz Koprskih predava o higijenski minimumu na vasi.

kulturna kronika

UMREL JE FRAN ALBREHT
V ponedeljek, 11. t. m., je umrl v Ljubljani v 74. leti starosti slovenski pisatelj, pesnik, esejist, literarni in gledališki kritik, prevajalec in javni kulturno-politični delavec in publicist FRAN ALBREHT. Njegova bogata dejavnost in človečnost nas obseva, da bomo ohranili naj svetel spomin.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE IZ TRSTA V KOPRU

Cepprav se je Zavod Primorske prireditve v Kopru razformiral in je njegovo dejavnost prevzel za zimsko sezono Okrajni svet Svobode in PD, za polne prireditve pa Turistična zveza, je za neuradno slovo priredil še gostovanje tržaških gledališčnikov. Uprizorili so Klubovo kitsjsko pravljico igra KROG S KREDO. Tržaško uprizoritev je režiral Adrijan Rustja, scena je bila delo Vladimirja Rijavca, kostumi Mije Jarčeve, glasba pa Vilka Ukmarja. Igrali so: Mira Sardočeva, Leli Nakrstova, Miha Baloh, Edvard Martinuzzi, Stane Starešinič, Stane Raztresen, Zlata Rodoškova, Edo Nakrst, Modest Sanelin, Mirza Čaharlija, Silvij Kobal, Josip Fišer, Joško Lukeš, Danilo Turk in Dušan Jazbec. Pri dveh predstavah v koprskem gledališču je občinstvo toplo pozdravilo tržaške gledališnike in napolnilo dvorano, kar kaže, da je pomankanje kulturnih prireditev vendarle občutno.

AMATERSKI ODER V IZOLI

Amaterski oder »Franjo Sornik« DPD Svobode v Izoli je uprizoril v soboto in nedeljo komedijo VOZEL (avtorja Petrovič-Serbijski). Izoljsko uprizoritev je režiral Janko Markelj, scena pa izdelal Rudi Božl. Igrali so: Branko Homovec, Lea Pučkova, Majda Habjanova, Ivana Božičeva, Ludvik Ferik in Henrik Ratej. Kot navadno je izolsko občinstvo nagradilo gledališke amaterje z razumevanjem.

RAZSTAVA KNJIG IN IZVIRNIH ILUSTRACIJ V PIRANU

V prostorih piranske Moderne galerije so ob slovenskem kulturnem prazniku svečano odprli razstavo knjig in izvirnih ilustracij, ki jo je pripravil ObLO Piran s sodelovanjem

MIRA SARDOČ in MIHA BALOH v prizoru Klubovskega KROGA S KREDO v uprizoritvi Slovenskega gledališča iz Trsta

OB ZAKLJUČKU SEMINARJA O ITALIJANSKI KULTURI

Ob zaključku seminarja za profesorje, učitelje in diake italijanskih in slovenskih gimnazij in kulturni so predstavniki Italijanske unije za Istro in Reko priredili v soboto, 9. t. m., svečan sprejem v koprskem hotelu Triglav. Sprejem je bil namenjen profesorjem, ki so predavali na seminarju. Kot gostje so se ga udeležili številni slovenski in italijanski kulturni in javni delavci, med njimi italijanski generalni konzul v Kopru dr. Guido Zocchin, šef jugoslovanske delegacije v mešani jugoslovansko-italijanski komisiji Mitja Vošnjak in sekretar Sveta za šolstvo LRS Boris Lipužič. Goste je sprejemal in pozdravil v imenu Unije tajnik Ferruccio Glavina.

Posebno je občudovati manjkalo na strani 138, da »vsekakor opravljajo vesti glede ustanovitve Slovenske socialistične stranke ali, bolje, glede slovenske sekcije socialistične stranke v Avstriji«. Tu gre za zmešnjavo, je predvsem za načelo, da naj Jugoslovanska socialnodemokratska stranka v Avstriji ustanovila 15. do 16. avgusta 1896 v Ljubljani. Jugoslovanska zato, ker je zajela slovenske, hrvatske in srbske delavce v avstrijski polovici Avstro-Ogrske. Posebne slovenske socialistične stranke v Avstriji ni bilo. Zgodovina delavskega gibanja v Avstriji bi morala lo vedeti, ker je bila stranka ustanovljena na pobudo Etbina Kristana v Ljubljani, ne more biti pravilna trditev, da so jo ustanovili Jože Kopča, brata Jernejčič in Vincenc Kernejč v Trstu. To so hude in nedopustne napake. Kdor piše karikol o delavskem gibanju v Trstu, mora razmere natančneje poznati.

Spregovoril bi rad še o nekaterih pomembnih stvareh. Tudi pri teh gre verjetno za pomankanje dokumentarnega in spominskega gradiva.

Predvsem o občinskih volitvah 1909. Avtor knjige o delavskem gibanju v Trstu do konca prve svetovne vojne piše glede teh volitev najprej o tem, kako divja je bila ta volilna kampaanja, ker sta kandidirala na socialistični listi dva slovenska socialisti. Za zgodovino socializma to ni najvažnejše, celo nepomembno je. Italijanski »liberalni« nacionalisti bi bili brez dveh slovenskih socialistov prav tako divjali proti socializmu kakor vedno. Saj so pogovorniki podobno slovenski narodnjaki, ker je na socialistični listi v okolici kandidiral tudi italijanski socialist. Tu gre zlasti za načelo, za vprašanje, kako je prišlo do kandidature dveh slovenskih socialistov na socialistični listi v mestu in za odmeve tega dejstva v italijanski socialistični stranki.

V Trstu sta obstajala politična odobora dveh socialističnih strank: italijanske in jugoslovanske. Oba politična odobora sta raztezala svojo dejavnost na mesto, na nižjo in zgornjo okolico, kajti skoraj povsod so

VEČ O KNJIGAH ZALOŽBE LIPE — VEČ O KNJIGAH ZALOŽBE LIPE

Mohammed Dib - Alžirija (trilogija)

Prevedel Maks Veselko. Opremlil Zdravko Vatovec. Koper 1963

O Alžiriji, ki se je do včeraj borila za svojo neodvisnost, smo Evropejci vsa leta po vojni brali vse polno novinarskih poročil, ki so zgornjo popisoval zunanji potek tega boja in politične peripeteje zaradi njega, nismo pa iz njih dobili prave, neposredne, žive slike te dežele in njenih socialnih problemov. Pisali so jih Evropejci in svoje antikomunistične, pa tudi drugačne sodbe podpirali s statistikami o pobitih, padlih, mučenih in drugače prizadetih ljudeh, toda vse to je potrjevalo staro resnico, da tujec nikoli ne more tako pronicljivo presojati razmer v kakih deželi kot domačin. In takega domačina je Alžirija dobila v Mohammedu Dibu, mladem, dobrih štiriideset let starem novinarju in pisatelju iz Tlemsena.

Alžirija, to so Alžirci sami. Toda tisti travo, nepriseljeni, zatirani Alžirci, ki jim je francoski kolonializem pobral zemljo, svobodo in človeško dostojanstvo. Tisti, ki so v času francoskega vladanja živeli kot proletarij na predmestnih novinarskih stiskah po predmestjih, kot felahi na deželi ali kot tkalci in razni drugi obrtniki po mestnih četrtih. Iz njih je tudi zrasla današnja Alžirija, ki si samostojno išče svojo pot v bodočnosti. In take Alžirije in tako Alžirijo popisuje Mohammed Dib v svoji trilogiji.

Posega v zadnja leta pred drugo svetovno vojno in hse tudi še dogodke med vojno nekako do leta 1942. Na široko zasnovanem mozaiku nam prikazuje tri plasti

alžirskih predvojnih množic: najprej prebivalce Dar-Sbitara, »velike hiše« v Tlemsenu, nekake alžirske »sukurnarce« s številnimi proletarskimi družinami; potem vas Bni-Bublen, kjer felahi, brezpravni delavci na tujevih posevkih, stisnejo svojo jezo v pest stavke — upora; in končno spet mestni proletarij, in sicer tkalci, ki jim bo »brezpravni položaj« polagoma pokazal pot v upor.

Večno nit skozi te tri pretežno samostojne dele tvori Omar, sin proletarske družine iz Dar-Sbitara. Pri svojem 10. letu je že spoznal bolečine brezpravnega Alžirca. Videl je mater, ki se je dobesedno uničevala pri delu, da je preživljala svoje otroke. Videl je svojo staro mater, ki so ji v boleznih zaradi revščine gnile noge pri živem telesu. V šoli pa je moral ponavljati, da je njegova domovina Francija. Na mestnih ulicah Tlemsena je videl in doživel še toliko gorja, da je kljub nedeletnosti duhovno naglo dozorel. — Pot ga je zanesla tudi na deželo, v vas Bni-Bublen, kjer je videl, kako živijo, kot svoje življenje. Neznosni položaj jih je prebudil iz spanja: začeli so se zbirati v skupine in revolucionar Hamid Saraz zaneti v njih upor, da nočejo več na delo k posevnikom. Potem ko se zaradi stavke kriza še stopnjuje, ko oblasti pozoprejo voditelje, se felahi v velikih tolpah beraveč vsujejo na ulice Tlemsena in v njihovi oči se gorijo kljub novemu, bolj pravničemu, bolj človeškemu svetu. — Štirinajstletni Omar stopi kot

vajenec v tkalnico. Tudi tu je priča nepopisnemu družbenemu zlu, tudi tu vidi izkoriščanje, a občnem spozna, da v tkalcih, ki po vse dneve garajo skoraj zastoj, noč in dan nekaj vre. Tudi v njih, ki jim je »zmagalo to, če ti uspe živeti in preživeti, tili iskra upora, ki leta 1941 sicer še ne ve, kam se bo razplamnela, a vseeno vztrajno til.

Petnajstletni Omar je z vsemi temi izkušnjami in krivicami v sreču nekoč »zaspal kot deček, a zbudil se ni več kot deček, pa pa mož, ki je stal pred svojo usodo«.

Pred svojo usodo je stala tudi Alžirija. Iz dečka, ki je potreboval francoskega tutorstva, se je pretrpela do moža, ki hoče imeti lastno besedo in samostojnost. Kako se je Alžirija borila za te svoje pravice, tega nam Mohammed Dib ne prikazuje več, pač pa nakazuje idejno smer tega boja: »Hočemo sovjetke!«

V tem tako imenovanem kolektivnem romanu, kjer ni glavnega junaka, kjer je glavni junak množica, nam je torej pisatelj s širokimi zamahi narisal in analiziral prave, nepotvorbene družbene silnice, ki so sprožile nekaj let kasnejšo alžirsko revolucijo. Njegovo prikazovanje je umetniško prepričljivo in učinkovito do take mere, da slovenskemu bralcu nehoti zbuja željo, da bi podobno prepričljivo in učinkovito srečal v domačih delih, ki obravnava podobno tematiko.

JOŽE HOČEVAR

SUŠEŠNO DELO SPREJEMNE IN INFORMACIJSKE PISARNE V IZOLI

Sprejemna in informacijska pisarna pri Občinskem ljudskem odboru Izoli je bila ustanovljena 5. februarja 1962 z namenom, da bi občanom nudila vse potrebne informacije pri uveljavljanju svojih pravic in zahtev pri upravnih organih ljudskega odbora.

Potrebo po ustanovitvi je potrdila sprejemna pisarna sama. V njej obstaja ena samostojna službenka in je v enem letu sprejela 11978 strank. Od teh je sprejemna pisarna sama rešila 1079 primerov, delno rešila 672 ostalih 4174 pa napotila k posameznim upravnim organom. Navedeni številke dokazujejo, da opravlja sprejemna pisarna odgovorno družbeno politično vlogo. Strankam prihrani čas pri iskanju posameznih referencov, upravnim organom pa lajša delo, da jim pomaga pri čimprejšnji izvedbi postopka.

Poleg tega sprejemna pisarna samostojna organizacijska enota izdaja delovne knjižice, živinske potniliste, overovlja podpise in prepisuje raznih listin. Vseh teh primerov je bilo v enem letu 1.088. Prav tako izdaja vse vrste obrazcev. Ki jih občani rabijo za uveljavljanje svojih pravic. S kolekci je bil v enem letu izvešen promet v znesku 650.000 dinarjev. Sprejemna pisarna opravlja strankam tudi druge usluge. Takih uslug je bilo v letu 1962 kar 247. Uslužbenka izpolnjuje strankam tudi obrazce o podaljšanju registracije motornih vozil in druge obrazce.

Bekorden obisk je imela sprejemna pisarna v januarju, ko je imela 1.622 strank.

Iz vsega tega sledi, da je sprejemna in informacijska pisarna v enoletnem obdobju opravila svojo vlogo in se uveljavila kot nujno potrebno. Smatralo jo kot eno najboljših v koprskem okraju.

R. D.

Več svetlobe na pretekle dogodke

(Pripombe h knjigi G. Piemonteseja »O delavskem gibanju v Trstu do konca prve svetovne vojne«)

živeli italijanski in slovenski delavci. Enako je bilo v Gorici, v Istri in v Dalmaciji. Pri volitvah v Trstu sta prej nekajkrat kandidirala italijanska socialistična stranka v mestu, jugoslovanska pa (menda le 1907 pri političnih volitvah) v okolici, ki je bila — kakor je še danes — del tržaške občine. Političnemu odboru Jugoslovanske socialnodemokratske stranke se tak postopek ni zdel pravilen in tudi ne pameten. Zato je nekaj časa pred občinskimi volitvami 1909 predlagal italijanskemu socialističnemu političnemu odboru, naj za volitve obe stranki imenujeta skupen kandidacijski volilni odbor, ki naj bi med socialisti ne glede na njihovo narodnost izbral najzvestejše, najpožrtvovalnejše in najspodobnejše kandidate. Kandidati naj bi bili torej bili le socialisti, vseeno ali italijanski ali slovenski. Zase ni zahteval jugoslovanski socialistični odbor nobenega privilegija. Še pravi, da ni predlagal, naj bi v mestu kandidiral na socialistični listi tudi kak slovenski socialist. Sio mu je predvsem za načelo, da naj socialistično politično gibanje v eni in isti občini nastopi enotno, kakor so vedno nastopali enotno tudi delavski sindikati, ki so bili v Trstu in do 1913-14 tudi v vsej Avstriji vedno enotni. Tak kandidacijski volilni odbor, ki so ga sestavljali najuglednejši člani obeh političnih odborov, naj bi postal sčasoma enotni politični organ socialističnega gibanja v Trstu.

Ta skoz in skoz pametni socialistični predlog je v italijanskem socialističnem odboru povzročil veliko ogorčenje. Naj mi bo dovoljeno tukaj pripomniti, da takega ogorčenja ni

mogel razumeti in sem se mu z drugimi člani jugoslovanskega političnega odbora prav zares čudil. Sa kot slovenske narodnjake trdnjave. Pagnini, Pucher in njima enaki so tomlačili padec socialističnih glasov v mestnih volilnih okrajih s kandidaturo dveh slovenskih socialistov, ki nista bila izvoljena.

Kriza italijanske socialistične stranke je trajala precej dolgo, vtis imam, da prav zaradi tega, ker je ostalo v stranki še precej nacionalistično in oportunistično razpoloženje članov. Stranka se ni popolnoma očitila. To so dokazali tudi nekateri poznejši dogodki. Tej zadevi, ki v zvezi s tem je, posveča Piemontese v svoji knjigi vse premalo prostora, in vendar je ta kriza vredna velike pozornosti, ki zahteva marksistično gledanje na vse, kar se je po njej dogajalo. Njen vpliv v stranki se je kazal do začetka prve svetovne vojne.

Da posveča G. Piemontese tej krizi in dogodkom, ki so ji sledili, premalo prostora in da jo premalo komentira, to jemlje njegovih knjigi pomen politične zgodovinske analize, da je kar knjiga sicer ne pretendira, dasi se ji ne more očitati, da se temu namenu posveči precej prostora zadevi Provokatorja Cumberja — ki ga Lajos Demokot v svoji brošuri in ga niti ne omenja, čeprav govori o dogodkih, ki so se godili v zvezi z njim — če je začel Cutin — saj sta Cumber in Cutin za ves Trst prava strnoma! — bi se bil lahko vprašal in tudi odgovoril na vprašanje: čemu je bilo v

javi s številom glasov, ki smo jih dobili pri političnih volitvah 1907, znatno narasli celo v krajih, ki so sloveli kot slovenske narodnjake trdnjave. Pagnini, Pucher in njima enaki so tomlačili padec socialističnih glasov v mestnih volilnih okrajih s kandidaturo dveh slovenskih socialistov, ki nista bila izvoljena.

Kriza italijanske socialistične stranke je trajala precej dolgo, vtis imam, da prav zaradi tega, ker je ostalo v stranki še precej nacionalistično in oportunistično razpoloženje članov. Stranka se ni popolnoma očitila. To so dokazali tudi nekateri poznejši dogodki. Tej zadevi, ki v zvezi s tem je, posveča Piemontese v svoji knjigi vse premalo prostora, in vendar je ta kriza vredna velike pozornosti, ki zahteva marksistično gledanje na vse, kar se je po njej dogajalo. Njen vpliv v stranki se je kazal do začetka prve svetovne vojne.

Da posveča G. Piemontese tej krizi in dogodkom, ki so ji sledili, premalo prostora in da jo premalo komentira, to jemlje njegovih knjigi pomen politične zgodovinske analize, da je kar knjiga sicer ne pretendira, dasi se ji ne more očitati, da se temu namenu posveči precej prostora zadevi Provokatorja Cumberja — ki ga Lajos Demokot v svoji brošuri in ga niti ne omenja, čeprav govori o dogodkih, ki so se godili v zvezi z njim — če je začel Cutin — saj sta Cumber in Cutin za ves Trst prava strnoma! — bi se bil lahko vprašal in tudi odgovoril na vprašanje: čemu je bilo v

političnem odboru italijanske socialistične stranke v Trstu od vsega začetka toliko članov proti predlogu političnega odbora Jugoslovanske socialnodemokratske stranke v Trstu, za kaj se stranka v času svoje velike krize ni iznebila vseh neproletarskih protinstitucionalističnih elementov? Zakaj niso ti elementi čutili potrebo in dolžnosti izstopiti iz stranke, s katero politiko se v bistvu niso strinjali? Taka analiza spada v zgodovino delavskega gibanja, četudi je morda še sedaj pekoča. Saj je bila očiten odmev nasprotja med Slovenci in Italijani v Trstu, na Primorskem in v Istri, to je odraz nasprotja, ki je bilo razrednega značaja in je imelo razredno vsebino. Prav to resnico bi bilo treba tudi danes, danes prav tako kot včeraj, dopovedati vsemu italijanskemu ljudstvu.

Naj ob tej priložnosti povem, da tudi politični odbor Jugoslovanske socialnodemokratske stranke v Trstu ni bil vedno brez napak. Bil je le v zavidanja vrednem položaju, da je tudi v narodnem pogledu pravilno zagovarjal zatirane in da je slovenska narodna stranka v Trstu zaradi pravičnega zahtev po enakopravnosti Slovencev, pri vsej reakcionarnosti svojih voditeljev, nudila v svojih vrstah do večjega prostora vsem, ki niso bili socialisti. Zato je priliv narodnostno usmerjenih elementov v Jugoslovansko socialnodemokratsko stranko v Trstu bil redkejši, počasnejši, in se je začel sedaj tedaj, ko je zblíževanje slovenskega kapitala in kapitalizma v italijanskim postajalo vedno bolj jasno.

(Konec prihodnjih)

OB IZGRADNJI PRVE ETAPE NAŠEGA PRISTANIŠČA

Več kot samo razbremenitev Reke

Dan na dan privražajo tovornjaki iz Sečovelj jalo vino za zasipavanje morja, ki je ostalo po izgradnji škarpe zadnjega dela prve etape operativne obale našega koprškega tovornega pristanišča. Šele tedaj, ko bodo ta dela končana, bo vseh 550 m zares usposobljenih za nemoten promet. To pomeni sočasno natovarjanje ali iztovarjanje štirih velikih ladij. Tudi dela pri gradnji že začelih skladišč še niso končana. Zdjaj je najnujnejše poskrbeti za mehanizacijo, še nadaljnja skladišča in druge naprave. Zaradi tega letos izgrajevanja operativne obale ne bo.

Če se ob dovržitvi prve etape ozremo za storjeno, se moramo pravzaprav čuditi temu, kar smo dosegli, zakaj težav je bilo nič koliko. Pristanišča nismo gradili z dotacijami kakor drugod. Sredstva in kredite je bilo treba zbirati na najrazličnejših straneh. Iz republiških virov je prišlo 643.106.000 din, od Gospodarske banke Slovenije 250.000.000 din, od okraja 309.000.000 din, od občine 115.000.000 din, od splošnega investicijskega sklada pa 403.694.000 din, medtem ko je 30.000.000 din investiralo pristanišče samo iz lastnih sredstev. Skupaj da to 2.477.800.000 din. Skladišča so gradila podjetja iz Slovenije in Beograda. Investicije so znašale 727.000.000 dinarjev. V celoti je bilo z ostalim vred investiranih 3.228.000.000 din.

Promet se je večal vzporedno z gradnjami. Lani je dosegel že 275.000 ton. To je več, kot so dosegla nekatera druga pristanišča, ki jih grade že leta z mnogo večjimi investicijami. Letošnji januar je nakazal še boljše perspektivo. V pristanišču je iztovarjalo ali natovarjalo 45 ladij, 29 naših in 16 tujih. Promet je dosegel 37.000 ton. Pri natovarjanju in iztovarjanju dela 450 ljudi. Storitnost je boljša kot v katerem koli drugem našem pristanišču, čeprav je mehanizacija primitivna. Na voljo je le 11 viljarjev, 5 traktorjev in 22 prikolice. Za privoz in odvoz je potrebnih skoraj 200 tovornjakov na dan. Realizacija na tono da povprečno 2600 din, za lansko leto torej 715 milijonov din. To je več kot v drugih naših pristaniščih. Z mehanizacijo in drugo izpopolnitvijo bi mogli že ob tej dožnji operativne obale doseči 600.000 ton prometa na leto.

Dosegli smo, da je Kozini pri znan položaj pristaniške postaje. Z Reko je bil nedavno dosežen sporazum o kooperaciji v tranzitnem prometu in uskladenje s tarifami. V vsestransko korist našega pomorskega prometa bi bilo, da dosežemo kooperacijo tudi v ostalem prometu in Koper razbremenimo Reko. Imamo vse pogoje za nadaljnji razvoj pristanišča in dovolj prostora za skladišča. Potrebna pa je železnica. Pristanišče je samo financiralo idejni načrt za njeno gradnjo in pripravil se tudi podrobno dokončni načrt. Treba je le poskrbeti, da pride železnika povezava Kopa v novi sedemletni plan železniskih gradenj. Slovenska industrija bo potrebovala po pričetju in projektirani rekonstrukciji velike količine surovin. Reka je preobremenjena. Dolžnost industrije je, da sodeluje z vsemi možnimi sredstvi pri nadaljnjem izgrajevanju pristanišča.

Naše pristanišče je že doslej dokazalo, da ni potrebno samo Koprju in Sloveniji, marveč vsemu našem pomorskemu prometu. Tu ne gre le za razbremenitev Reke na najcenejši način; tu gre za več, za pritegovanje tranzita iz zaledja, ki nam zdaj uhaja drugam. Za srednjo Evropo sta privlačni tranzitni pristanišči Reka in Koper, ker tranzit išče vedno le najbližje pot do morja. Ob koncu prve etape harekujeta potreba eno samo geslo: Naprej! R. G.

USTANOVLJENA JE TURISTIČNA AGENCIJA PRIMORSKE

Na pobudo Gospodarske zbornice okraja Koper je bilo v ponedeljek v Koprju ustanovljeno poslovno združenje gostinskih in turističnih podjetij za koprski okraj z zunanjetrgovinsko registracijo, ki bo poslovalo pod imenom Turistična agencija Primorske ali s kratko TAP. Osnovni namen te agencije je prodaja gostinskih in turističnih storitev, organiziranje prevozov domačih in tujih turistov doma in v tujini ter poglobljanje skupnih ekonomskih interesov članic združenja, ki so vsa gostinska podjetja koprškega okraja ter avtoturistično podjetje Slavnik. Za predsednika upravnega odbora je bil izvoljen direktor hotela Palace v Portorožu Ado Cvirn, za v. d. direktorja pa Nikita Primožič.

IZ ŠOLSKE PROBLEMATIKE V NOVOGORIŠKI KOMUNI

Finančne in kadrovske težave

Nov sistem financiranja šol je tudi v novogoriški komuni omogočil, da postajajo šole ekonomsko in družbeno samostojni zavodi in da dobivajo njihovi kolektivni in samoupravni organi večjo veljavo pa tudi večjo odgovornost. Težave, s katerimi se pri tem borijo, so podobne domala vsem tistim, s katerimi se morajo spoprijeti tudi drugod. Tako uveljavljanje šolske reforme otežuje premajhna finančna sredstva, razdrobljenost šolske mreže in pomanjkanje kadra.

Vsi forumi v komuni — občinski odbor SZDL, občinski komite ZKS in organi družbenega upravljanja — so se v zadnjih letih po svojih močeh zavzemali, da bi se materialni in drugi pogoji v šolstvu izboljšali. Številke to dokazujejo, saj je dobilo šolstvo n. pr. leta 1960 skupaj 213 milijonov, leta 1961 že 419 milijonov, leta 1962 pa 549 milijonov dinarjev. V zadnjih letih je bila tudi zgrajena nova gimnazija in osnovna šola v Novi Gorici, osnovni šoli v Kanalu in v Vratih pri Čepovanu, otroški vrtec v Novi Gorici itd. V gradnji je še šola za kadre v gospodarstvu v Novi Gorici in osnovna šola v Desklah. Ob tem niso pozabili na stanovanja za prosvetne delavce, čeprav s tem še ni rečeno, da je stanovanje že dovolj. V gradnji so stanovanja za prosvetne delavce v Renčah, Braniku, Šempasu in Mirnu, letos pa bi se začela gradnja tudi v Dornberku. Zgraditev vseh teh stanovanj bo veljala okrog 51 milijonov dinarjev.

Kljub izboljšanju materialnih razmer pa še vedno občutno primanjkujejo šolski prostori, kar je posebno pereče v Šempasu, na Dobrovem, v Šempasu, Dornberku in drugod. Toda to so problemi, ki jih ni mogoče rešiti v enem ali dveh letih. Povezavo s tem pa nastaja tudi vprašanje srednjih in višjih šol, ki bi jih bilo treba tudi zgraditi.

Družbeni sklad za šolstvo je delil sredstva na osnovi lanskih kategorizacij, vendar so izkušnje enega leta že pokazale nekatere slabosti, ki jih bo treba odpraviti. Izkazalo se je, da vedno niso dovolj upoštevali pomembnosti šole in kvalitete njenega dela, števila učencev, števila oddelkov in podobno. Prevladalo je tudi mnenje, da bi moral sklad za šolstvo bolj upoštevati gimnazije in polno razvite osemletr. šole.

Nov sistem delitve osebnega dohodka v šolah je nekoliko napredoval, toda še vedno premalo upošteva kvaliteto dela. Res je sicer, da je to dejstvo pogojeno v preskopu odmerjenih finančnih sredstvih, toda svoje korenine ima tudi v starem uradniškem sistemu plač in težnji po uravnilovki pri delitvi gubljenega dela, kar kaže na nerazumevanje vsebine in pomena nove delitve.

IVAN REGENT: Odlomki iz spominov o ustanovitvi Komunistične partije v Juljski krajini in Istri

Poleg tega je postal prvi sekretar komaj ustanovljene komunistične partije Amadeo Bordiga, ki je s svojim centralistično-birokratskim načinom vodenja stranke prav kmalu dokazal, da je sicer priden dogmatik, da pa ne zna voditi komunističnega, revolucionarnega gibanja v pogojih Italije.

Politična situacija v Italiji v septembru leta 1920 je bila naslednja: Po vsej Italiji — razen v Juljski krajini in Istri in Reko* — so delavci po sklepu sindikatov zasedli fabrike. Voditelji sindikatov so seglj po revolucionarnem sredstvu za dosego relativno dobrih, vendar iz sindikalnih uspehov. Na jugu Italije in v Padski nižini so poljedelski delavci in obrzvovalski kmeti zasedli velike posestiške zemljišča. Ti dve dejstva sta objektivno revolucionarne situacije in sta prestrašila industrijsko in agrarno buržoazijo še bolj, kot je že bila prestrašena. Voditelji sindikatov so hoteli obdržati vodstvo gibanja v svojih rokah, trdeči, da so ga sindikati sklenili in začeli in da je sindikalnega značaja. Del vodstva Socialistične stranke, in sicer večina tega vodstva, je zahteval vodstvo vsega gibanja zase in hotel usmeriti gibanje na pot revolucije. Najvplivnejša osebnost italijanske socialistične stranke G. M. Serrati se je v tistih pomembnih dneh nahajal v Sovjetski Rusiji, kjer je imel v posestniškem domu. Radikalno, levo orientirani voditelji delavstva v posameznih industrijskih centrih so kljub objektivno revolucionarnemu položaju ohranili nekako čudno določeno vzdržnost. Ministrski predsednik Giolitti, zastopnik italijanske liberalne buržoazije in italijanskega veka kapitala, je skoraj tik pred okupacijo fabrik zapustil Rim in se odpeljal v Vichy (Francija) na zdravljenje in počitek. Hkrati se je pripravljala velika fašistična ofenziva. V taki situaciji je državna konferenca sindikatov in delavskih zbornic zborovala in po viharni diskusiji sklenila, na vodstvo gibanja ostane v rokah Konfederacije dela, ki naj s posredovanjem Giolittija doseže sporazum z delodajalci. Tako se je ključno zaključilo revolucionarno gibanje v Italiji v septembru leta 1920. Objektivno revolucionarni položaj je splahnel.

Objektivno revolucionarni položaj v Italiji ni bil le v septembru 1920. Tak položaj je trajal dve leti, in sicer leta 1919 in 1920. V tem času je bilo prav mnogo velikih stavk in gibanj. Ta čas je proletarijat skupaj s poljedelskimi delavci ter malimi in brezzemljiškimi kmeti Italije bil ogromna sila, ki se je je italijanska industrijska in agrarna buržoazija upravičeno bala. V tem času, v teli dveh letih so se zgodile v Italiji stvari, ki so zaradi svoje objektivno revolucionarne obtežila presegale revolucionarni značaj zasedbe fabrik. Nedopovedljiva škoda je pri tem bila žalostna resnica, da vodstvo Socialistične stranke ni tega dojelo, da se za primer revolucije ni pripravljalo, da je na svojih sejah — ki so bile zelo pogostoma sklicane — izgubilo, zaradi relativno brezpomembnih osebnih zadev, vse polno časa in da je bilo to vodstvo politično in ideološko razkidan, kar je zaneslo razkol tudi med delovno ljudstvo. Razklanje med voditelji je bilo tudi razkol med delovno ljudstvo, ki se cepilnost je bila taka, da so nekateri levitarji agitirali, naj bi se delavci sploh ne udeležili volitev, medtem ko so reformisti šli v buržoazne vlade, kamor so jih liberalne stranke z raznimi obljubami tudi vabile in kamor so hoteli le z obdobjem in s podporo stranke, kar pa jim ta ni dovoljevala; maksimalisti na drugi strani so demagoško šli v revolucijo, za katero se niso niti najmanj pripravljali. Zato se ni uveljavila ne prva ne druga alternativa, dasi so bili dani pogoji za to. Kaj storiti? Da? Kaj storiti? To je res, dasi je bilo vedno kakšno gibanje na dnevnem redu. Nekatera gibanja med njimi so bila tako močna, da bi bila na revolucijo zares pripravljena in za revolucijo organizirana stranka lahko take trenutke brez kolebanj izkoristila s precejšnjo možnostjo zmage. Navedel bom samo en primer, ki se mi zdaj tiptičen, katerega pa je potpisno današnje zgodovinsko italijanske delavskega gibanja v pozabo. O njem se več ne govori, dasi se govori o mnogih manjših gibanjih. Ta primer je sestavljen iz več delov, ki pa tvorijo med seboj celoto.

Dogodki in Anonimni spomini leta 1920 in drugi z njimi v zvezi po svoji udarni sili, po svoji učinkovitosti in objektivni revolucionarnosti presegajo dogodke in zvezi z zasedbo fabrik septembra leta 1920. Presegajo te poslednje že zaradi tega, ker ni prišlo do njih kot posledica reformističnega sindikalnega sklepa, marveč so izbruhnili kot spontani upor proti razmeram v vojski in proti posebnemu vojaškemu povelju.

Spomadi 1920 je najprej prišlo do upora italijanskih udarnih čet »Arditi«. Upor je bil čet so se prišlo v Juljski krajini in Istri, in sicer v Pulju, Trstu, Bazilici, Cervignu, Cividinu, Udinu in kjer se je razširil na nekatero druge province Italije. Temu uporu je vsaj v Juljski krajini deloma botrovala socialistična mladina, ki se je med Arditi že dolgo časa prej skrbelo gibala. Objektivni vzrok upora pa je bil verjetno v vojaškah, kjer so bile vojske zadrževali več kot dve leti po vojni v pogojih, ki so bili vse prej kot ugodni za mlade ljudi.

Dne 24. maja 1920 so nemiri zajeli bersagliere (strelce) v Anconii. Te čet so se uprle, ker niso hotele v Valone (Albanija), kjer so se že nahajali italijanski vojski. Ankoniti so se razšli in se podredili kampanji lista »Avanti!«, ki je zahteval, naj Italija odpokliče svoje vojske iz Valone in vse Albanije. Velešile se namreč niso mogle dogovoriti, katerega in kakšnega človeka naj dajujejo albanskemu ljudstvu kot princea ali kralja. Vojski so razorožili nekoliko častnikov in se zabarikadirali v vojašnicah. Prišlo je do spopada med bersaglieri in karabinjerji. V spopadu je bilo na obeh straneh nekoliko mrtvih in ranjenih. Upor je postal resna stvar. V znamenje solidarnosti z vojski so ankoniti delavci stopili v stavko. Drugi dan se je začel upor vojakov širiti na druga mesta in prav tako se je začelo širiti stavkovno gibanje. Upor so se bili vojski v vsej ankonški provinci. V znak solidarnosti so razglasili stavko delavci srednje Italije. Silni boji, v katerih so nastopali tudi vojski, so bili v mestih Jesi, Senigallia, Forlì, Perugia, Imola itd., se pravi v pokrajini Marche, Ancona, Romagna, Emilia in Umbria, skratka v vsej srednji Italiji do gornje doline reke Tiber (Tevere). Upor se je tudi nekaj trdnjav. Uporno gibanje se je dan za dnem širilo na druga mesta in druge kraje. V Ankonii je prišlo do spopada, kateremu so gremeli topovi. Na Ankonio so streljali torpedovci z morja. Povsod je razširila »parola socialističnega tiskarja« Ven iz Albanije». Neslana bajka, ki si jo je izmislila menda oblast in so jo širili fašisti in reakcionarji sploh, češ da je upor organizirala monarhistična Jugoslavija, kar so otroško dokazovali s tem, da je bil v Ankonii aretirani tudi slovenski delavec Snađnar, ni nič zalegla. Upor so čedalje silneje trljali več kot mesec dni.

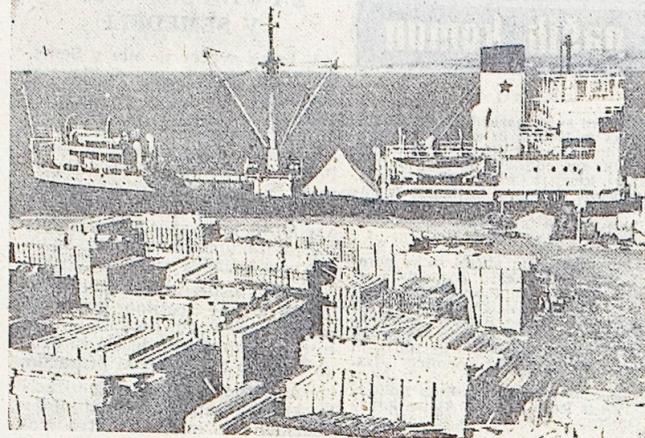
Nazadnje se je zdramilo tudi vodstvo Italijanske socialistične stranke, ki je v pozni drugi polovici junija 1920 sklicalo sejo. Kakor pomenje za kasa zasedbe fabrik, tako tedaj ni bilo v Italiji Serratija. Seja vodstva, na kateri ni bilo nobenega člana vodstva iz Turina (Terracini je bil v Moskvi) ne iz Milana in tudi ne Tuntarja — vsi so bili vsak po svoje levo orientirani — je trajala vsaj dva dni in v klubskih prostorih socialističnih poslancev rimskega parlamenta. Ves čas pa so bili navzoči reformistični poslanci Turati, Treves in Modigliani. Predsednik vlade Giolitti je čakal na sklep naše seje. Drugi dan seje sta čakala na sile našega vodstva vlada in parlament. Modigliani je igral vlogo kurirja med Giolittijem in našo sejo, na kateri je skupaj z drugimi reformističnimi poslanci skušal učinkovati v reformističnem duhu. O uporu so se raznašale vse mogoče vesti: da so ga organizirali anarhisti; da je delo brezvestnih obupancev in podobno. Gennari pa, strankin sekretar, se je boril kakor lev, da bi gibanje nadaljevali, razširili in ga razvili v smer revolucije. Drugi dan sta prišla dva zastopnika italijanske republikanske stranke in povedala, da je njuna stranka za razširjenje gibanja in da je pripravljena iti vtrci s socialistično stranko do zmage. Po dveh dneh srdlitih diskusij, ki so ob pomanjkanju argumentov padle peski po mizi, smo glasovali. Gennarijeva resolucija je prid razširitve vseh italijanskih delavcev v smeri revolucije se dva glasova. Vsega torej tri, to je manjšino. Reformisti so se enkrat zmagali. Le nekaj dni lateri in vojski doseglji: Italijanska vlada je morala odpoklicati svoje vojske iz Valone, potem pa iz vse Albanije.

Konec koncev ni kar si budi, prisilili vlado zmagovite države, kakršna je tedaj bila Italija, naj odpokliče svoje čete iz dežele, v kateri se je nahajala kot okupacijska sila. In tudi ni bilo kar si budi, da so dogodki prisilili tako energičnega ministrskega predsednika, kakršnega je bil Giolitti, naj se s svojim parlamentarnim čaka na sklep vodstva Italijanske socialistične stranke in reformističnih dogodkov. Vse to je bilo nedvomno velik uspeh italijanskih delavcev, vojakov in kmetov. Bil je tudi uspeh in znamenje ugleda Italijanske socialistične stranke, njenega vodstva in njenega glasila »Avanti!«, ki je dnevno pozivalo ljudstvo na take akcije. Bil pa je tudi čas, ko je bilo mogoče gibanje razširiti v socialistično revolucijo. Italijanska buržoazija je bila v krizi in politično razcepjena. Po dveh dneh srdlitih diskusij, ki so ob pomanjkanju argumentov padle peski po mizi, smo glasovali. Gennarijeva resolucija je prid razširitve vseh italijanskih delavcev v smeri revolucije se dva glasova. Vsega torej tri, to je manjšino. Reformisti so se enkrat zmagali. Le nekaj dni lateri in vojski doseglji: Italijanska vlada je morala odpoklicati svoje vojske iz Valone, potem pa iz vse Albanije.

Konec koncev ni kar si budi, prisilili vlado zmagovite države, kakršna je tedaj bila Italija, naj odpokliče svoje čete iz dežele, v kateri se je nahajala kot okupacijska sila. In tudi ni bilo kar si budi, da so dogodki prisilili tako energičnega ministrskega predsednika, kakršnega je bil Giolitti, naj se s svojim parlamentarnim čaka na sklep vodstva Italijanske socialistične stranke in reformističnih dogodkov. Vse to je bilo nedvomno velik uspeh italijanskih delavcev, vojakov in kmetov. Bil je tudi uspeh in znamenje ugleda Italijanske socialistične stranke, njenega vodstva in njenega glasila »Avanti!«, ki je dnevno pozivalo ljudstvo na take akcije. Bil pa je tudi čas, ko je bilo mogoče gibanje razširiti v socialistično revolucijo. Italijanska buržoazija je bila v krizi in politično razcepjena. Po dveh dneh srdlitih diskusij, ki so ob pomanjkanju argumentov padle peski po mizi, smo glasovali. Gennarijeva resolucija je prid razširitve vseh italijanskih delavcev v smeri revolucije se dva glasova. Vsega torej tri, to je manjšino. Reformisti so se enkrat zmagali. Le nekaj dni lateri in vojski doseglji: Italijanska vlada je morala odpoklicati svoje vojske iz Valone, potem pa iz vse Albanije.

Gibanje je bilo doseglo že višek svoje udarne moči in uporne zanesenosti. Delavci in kmetje so že dolgo pred sejo pošiljali na sedež vodstva socialistične stranke misli, ki so zahtevale v imenu delavcev, kmetov in vojakov, naj se začne in konča. Osebnost me je najbolj vznemirjala, da iz Turina, kjer so živeli Antonio Gramsci, Palmiro Togliatti, Umberto Terracini in drugi, ni bilo nobenega glasu in prav tako ne iz Neaplja, kjer je bil začasni sedež komunistične frakcije južne Italije.

V Juljski krajini in Istri delavci niso zasedli fabrik, ker je tako sklenila Konfederacija dela, in sicer zaradi izjemnega stanja. Okupirano ozemlje je bilo namreč pod vojaško upravo in torej pod izrednim vojaškim sodiščem.

Zadušena turistična obala

Slišati je kot nemogoče, pa je vendar res — mesto Koper leži ob morju in na morju, pa ne more do — morja... Koprčani v svojem mestu ne morejo gledati na morje ali se sprehajati ob njem, ker je, kratko in malo, vsa obala zasedena: od Semečede s cesto, nato z ribiškim prtičem in parkirnim prostorom za avtomobile, z napačno postavljenimi avtomobilskimi postaji, s potniškim pristaniščem, s staro tovorno luko, skladiščem lesa, z ograjenim in pozidanim, vse prej kot primernim starim kopališčem, pa igriščem in kopališčem Partizana, od tu naprej pa se že začena strnjena kompleks nove koprške luke, ki je za Koprčane prav tako nedostopen.

Negodovanje, kritiziranje, razburjanje vsakogar in vseh je povsem upravičeno in utemeljeno. Kaj bi bil piran brez svoje obale, in koliko je pridobila Izola z urejeno obalo? Najprej bi prišel Koper do svojega koščka morja, če bi čimprej umaknili ostanke Gradisceve betonarne ob obalnem parku. Tam je tudi pogled po morju najbolj odprt in najlepši, prostor pa za počitek in oddih najbolj primeren. Toda, rešitve tudi tukaj ni, ker je ves prostor že zasedla Luka Koper s skladišči in rezanega lesa. Namesto parka — skladišče, namesto razgleda — planke!

Koper se jezi, Koper kritizira, prizadeži so vsi, pa tudi in predvsem in najbolj pa največji grešnik — koprška luka.

Ni lahko, stati pred oči: ali sprejeti ali vnaprej vsak dan večje ponudbe domačih in tujih podjetij, da bi Koper prevzemal nove in nove količine rezanega lesa, ki bodo šle skozi njegovo luko na ladje in v svet, ali pa odklanjati sedaj, ob žetvi nekajletnih naporov in načrtnega dela, kar predstavlja zagotovljeno prihodnost luki in Koprju samemu.

Menda ni podjetnika ali poslovnega človeka na svetu, ki ne bi izkoristil ugodnega trenutka poslovne konjunkture, konjunktura nekoga pristanišča pa pomeni blagostanje za vsa bližja in široko okolico. Ze samo osebni dohodki ljudi, ki delajo na manipulaciji z rezanim lesom v koprski luki, gredo v precejšnje milijone na mesec, prevoze iz surovinskih baz opravlja

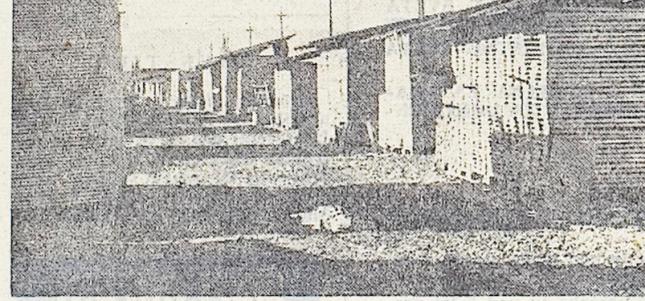
največ koprsko transportno podjetje, ves ta denar ostane v koprski trgovinski in gospodarski mreži nasploh. dohodki koprskih podjetij prispevajo k nacionalnemu dohodku domače občine, in tako dalje, in tako dalje. Menda ne gre še naprej razvijati te čarobne verige, ki zvišuje neposredno blagostanje Kopa in zaledja.

Luka Koper pa nima več kam vskladiščevati rezanega lesa, ki do teka vanjo iz vse Slovenije in Avstrije. Vse te koščke zemljišča znotraj luskne ograje je natrpan z rezanim lesom, kar nam več kot zgornjo kaže slika enega od pogledov na novo operativno obalo. Tako je že zasedeno, da predstavlja natrpan odprti skladiščni prostor resno oviro ne samo za nemoteno in organizirano manipulacijo z ostalim tovorom, ampak celo stalno požarno nevarnost. Na drugi sliki je videti, kakšna mora biti urejeno pristaniško lesno skladišče, ki omogoča manipulacijo, pregled, sušenje, odvoz. Zal, slike, ki je bila posneta še jeseni v koprski luki, ni več moči napraviti.

Oddaljeno lesno skladišče predstavlja za luko težko bremeni in ji ni ravno v veselje, kot to mislijo nekateri, kajti vsi stroški daljših prevozov pri manipulaciji gredo v njeno breme, skladišča morajo varovati posebni, dodatni čuvaji, delo z oddaljenim obratom je težavnije in bolj zapleteno. Vskladiščevanje lesa na dozedanem mestnem kopališču pod Belvederjem ni rešitev, najmanj pa perspektivna, ker bi ta prostor lahko sprejel le majhne količine, je pa tudi nanj nemogoče neposreden dovoz s težkimi kamioni in manevriranje tam z njimi.

Luka Koper potrebuje dodatna sredstva za nasipavanje zahodne obale Sikočanskega zaliva. To je edina možnost in gospodarnostna rešitev, da ne bo več prilijena uporabljati v resnici dragocene mestne obale. Račun je znan: m³ nasipa stane 2.000,— dinarjev. Za nekaj milijonov dinarjev bo lahko za vedno odkupljeno morje za potrebe, za razvedrilo meščanov Kopa in njihovih gostov.

Luka Koper je prva, ki bi rada da to darilo svojememu mestu!

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Zmogljivosti bolje izkoriščati

V prejšnjem komentarju na tem mestu smo v zvezi z obravnavanjem planskih nalog za letošnje leto in v zvezi z možnostjo njihove izpolnitve govorili o potrebah po večjem izkoriščanju industrijskih kapacitet. Zlasti v tem vidimo velike možnosti za povečanje proizvodnje, ne da bi bilo potrebno graditi nove obrate, tovarne in podobno, razen kolikor bo potrebno izpopolniti nekatere vrzeli. Podatki namreč kažejo, da so pri nas izkoriščene zmogljivosti komaj do 80%, če pa upoštevamo številne izmen in njihovo izkoriščenost, pa celo komaj do 50%.

Brez dvoma bo iz navedenih podatkov takoj usakomur jasno, kako velike rezerve se skrivajo v teh številkah in kaj bi pomenilo, če bi izkoristili letos del teh neizkoriščenih kapacitet. Pri tem je treba vsakokrat, ko govorimo o družbenem planu, poudariti, da bi moral družbeni plan samo vsklajevati nivo izkoriščanja sedanjih kapacitet z obstoječimi možnostmi in ne bi smel nastopati v glavnem kot tisti, ki opozarja na probleme, ki jih je treba reševati v posameznih primerih. Na ta problem je opozoril tudi upravni odbor republiške Gospodarske zbornice, ko je obravnaval na zadnji seji vprašanja v zvezi z

letošnjim družbenim planom. O tem problemu pa bi morali čim bolj podrobno razpravljati tudi delovni kolektivi, ki bodo našli v tem marsikdaj rešitve za nekatere težave, ki jih imajo v proizvodnji. Poleg tega bodo mnogi kolektivni na tej podlagi drugače gledali na razne načine kooperacije, kot gledajo sedaj in ko često mislijo, da lahko sami rešujejo v svojem okviru vsa vprašanja.

Znani so splošni podatki o industrijski proizvodnji v letošnjem januarju mesecu. Iz teh podatkov izhaja, da se je proizvodnja sicer dvignila, vendar je precej nižja, kot je bila v decembru lani, čeprav za to ni pravih vzrokov. Glede na vse poprejšnje priprave v prvi vrsti glede na založenost z reprodukcijskim materialom, bi pravzaprav ne smelo biti zastaja. Brez dvoma je nekaj vplivala na znižanje proizvodnje v primerjavi z lanskim letom letošnja zima, ki je povzročila prometne in druge ovire, od česar je proizvodnja seveda zelo odvisna. Vendar to ne more biti pravi razlog za zastoj, kot tudi ne more biti, če znano opravičilo, da je v začetku vsakega leta vedno bilo tako. Letos bi zaradi prejšnjih priprav dejansko ne smelo priti do znižanja tempa proizvodnje. Seveda bo to imelo

slabe posledice v prihodnjih mesecih, ko bo treba vlagati večje napore za dosego poprečnih predvidevanj, da bo letni plan v celoti izpolnjen. Vse analize in komentarji namreč trde, da je ta realen in da ga je možno izpolniti, vendar je treba pri tem doseči enakomernost v tempu proizvodnje iz meseca v mesec.

Za večje izkoriščanje kapacitet govore tudi naše izvorne obveznosti. Te bo potrebno letos izpolniti in še večje kot lani, če hočemo postopno ob strogem varčevanju z devizami ustvariti ravnotežje v naši zunanjetrgovinski bilanci. Posebej velja to za slovensko industrijo, ki še vedno izvažata manj, kot je jugoslovansko poprečje v tem pogledu, ker je bolj orientirana na domači trg. Z večjim izkoriščanjem kapacitet bomo lahko proizvajali več in to v vsakem cenovnem, kar je zlasti važno, ko se pojavimo kot prodajalci na tujih trgih.

Podrobna analiza nam lahko pokaže, da velja zahteva po povečanju izkoriščanja kapacitet tudi za mnoga industrijska podjetja na našem območju, ki lani celo niso izpolnila planskih nalog, kar jim nalaga letos posebno odgovornost.

K 12. ČLENU V OSNUTKU STATUTA POSTOJSKE KOMUNE

Obveščanje občanov in proizvajalcev

Dobro in pravilno pa demokratično obveščanje občanov in proizvajalcev je pomembno družbeno vprašanje, ki ga v svojih osnutkih nakazuje zveza in republiška ustava. Nakazujejo pa ga tudi osnutki statuta komun ter ga bodo morali primerno upoštevati tudi statuti delovnih organizacij. V osnutku statuta postojnske komun je načelno, da ima vsak pravico biti javno obveščen o delu predstavniških teles itd., obsežno v 12. členu: »Delo občinskih organov in organov družbenega samoupravljanja v občini je javno in dostopno v pogledu in nadzoru občanom in njihovim družbenim organizacijam.«

Prav bi pa morala le bilo, če bi statut urejal oz. določal način. Iz sedanjih formulacij izhaja, da lahko tudi posameznik sam (individualno) udeležuje pri občinskih organih, kaj kdo dela, kako dela in ga tudi lahko nadzoruje. Pri formulaciji 12. člena gre namreč za to, da določimo in opredelimo način tega vploga in nadzora. Kakor na dani je, da bo treba vse to urejati preko zborov občanov, sestankov SZDL, javnih tribun itd. S tem bomo uspeli mobilizirati občane, da se bodo teh oblik javnega obveščanja številno in odgovorneje udeleževali, kot so se doslej.

ŽELEZNIŠKA NESREČA V AVČAH

Zaradi popravila železniške proge sta v četrtek, 7. februarja okrog 14,45, stali na IV. tiru železniške postaje Avče dve lokomotivi. V tistem trenutku pa je na četrti tir pripeljal delovni vlak s šestimi tovornimi vagoni in trčil v stoječo lokomotivo. Človeških žrtev ni bilo, materialna škoda pa je ocenjena na več kot 1,3 milijona dinarjev.

ŽELEZNIŠKA NESREČA V AVČAH

Zaradi popravila železniške proge sta v četrtek, 7. februarja okrog 14,45, stali na IV. tiru železniške postaje Avče dve lokomotivi. V tistem trenutku pa je na četrti tir pripeljal delovni vlak s šestimi tovornimi vagoni in trčil v stoječo lokomotivo. Človeških žrtev ni bilo, materialna škoda pa je ocenjena na več kot 1,3 milijona dinarjev.

Upravni odbor stanovanjskega sklada občine Izola

razpisuje na podlagi členov 29, 43 in 44 zakona o financiranju gradnje stanovanj (Uradni list FLRJ št. 47/59) in po čl. 21 in 22. pravil sklada ter na podlagi sklepa upravnega odbora sprejete na svoji redni seji, dne 28. januarja 1963

UPRAVNI ODBOR STANOVANJSKEGA SKLADA OBČINE IZOLA

razpisuje

VII. NATEČAJ

za posojila iz sredstev stanovanjskega sklada, za velika popravila in adaptacijo stanovanjskih hiš na območju občine Izola.

po členih 10, 43, 46 in 47 zakona o financiranju gradnje stanovanj (Uradni list FLRJ št. 47/59), členih 18, 21 in 22 pravil sklada in po sklepu, sprejetem na redni seji dne 28. januarja 1963

V. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju, ki gradijo na območju občine Izola, do zneska 9.000.000,— din.

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju, ki gradijo na območju občine Izola, do zneska 9.000.000,— din.

VI. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali ponudniki, ki imajo ali bodo imeli dogradeno stanovanjske hiše do III. gradbene faze, to je v surovem stanju pod streho, oziroma, da razpoložijo z materialom ali gotovino, ki mu omogoča zgraditi hišo z lastnimi sredstvi do vključno III. gradbene faze.

III. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

IV. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

V. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

VI. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

VIII. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

IX. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

X. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

XI. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

XII. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

XIII. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

XIV. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

XV. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

XVI. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

XVII. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

XVIII. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

XIX. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

XX. NATEČAJ

za posojila za dograditve družinskih stanovanjskih hiš za osebe v rednem delovnem razmerju in druge osebe, ki so izenačene po veljavni predpisih z njimi, našteje v členu 15, 3. odstavek, pravil sklada.

za posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

kakor jo zmore neposredni stik občanov. Razen tega pa vseh mogočih problemov, na videz sicer tudi še tako drobnih, ni mogoče urejati preko časopisa in radia. Poglavito pa je tudi to, da zagotovimo takšno javno razpravo, kjer lahko vsakdo neposredno sodeluje, kot n. pr. na javni tribuni, na posvetovanju, sestanku itd.

Problem dobrega in demokratičnega obveščanja pa je prav tako važen tudi v delovnih organizacijah. Zato je tudi tu ne smemo pri sestavljanju statuta mimo tega, da bi jasno ne postavili načela in oblike informiranja proizvajalcev. Iz 36. člena osnutka zvezne ustave izhaja, da so delovne organizacije dolžne, da samostojno organizirajo primerno službo obveščanja. Tako, da bodo proizvajalci pravočasno in jasno obveščeni o problemih svoje delovne organizacije. To je posebno pomembno za večje delovne kolektive, ki imajo po več obratov na različnih krajih. Tu kajpada ne bi smeli prezreti vloge tovarniškega tiska kot najprimernejše oblike obveščanja. Toda tudi ta tisk mora imeti na stečaj odprta vrata, da ho mogel v njem vsak član kolektiva izraziti svoje mnenje ali stališče. Pripomniti le kaže, naj ta tisk ne prerašča svojega namenskega okvira in neposredne naloge. (-c)

POMORSTVO 11/12

Tudi zadnja dvojna številka preteklega leta je vsebinsko vsestransko bogata, tako v besedi kakor tudi v sliki. Privlačna je že naslova stran z barvno fotografijo Alfonza Malperra »Prizor v luči«, eksponat s I. republiške razstave fotografij in diapozitivov v barvi na Reki 1962. Za nas sta posebno pomembna članek Stojana B. Plesničarja »Prikaz pomorsko-upravne službe pri nas« ter recenzija SLOVENSKEGA POMORSKEGA ZBORNIKA, ki ga je lani izdal in založil Klub pomorščakov v Kopru. Ostala vsebina pestro prepletena in ilustrirana s številnimi odličnimi slikami, je naslednja:

2. NATEČAJA SE LAHKO UDELEŽIJO GOSPODARSKA ORGANIZACIJE IN DRUŽBENE PRAVNE OSEBE.

3. Ponudbe morajo biti vložene najkasneje do 16. III. 1963 na Stanovanjski sklad občine Izola, Industrijska ulica 7, osebno ali po pošti priloženo.

4. Ponudba mora biti v zaprti kuverti, na njej pa oznaka »Natečaj« za posojila za adaptacijo in dozdavo poslovnih lokalov.

5. Ponudbi je treba priložiti:

- a) potrdilo o kreditni sposobnosti, ki ga izda banka, pri kateri ima gospodarska organizacija svoj račun;
- b) vinkulacijo zavarovalne police v korist sklada;
- c) sklep DS o zadolžitvi in o odstopu vsakoletnih sredstev, iz sklada porabe, za kritje anuitet;
- d) potrdilo o registraciji podjetja pristojnega sodišča;
- e) izjavo, da se strinja s pogoji razpisnega natečaja;
- f) predračun stroškov in investicijski program, ki ga mora sestaviti strokovna oseba.

6. Posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

- a) rok vračila 5 let
- b) obrestna mera 4%
- c) soudeležba 50% od predračunske vrednosti.

7. Prednost pri odobranju posojil bodo imeli ponudniki:

- ki bodo nudili krajši rok odplačila,
- ki bodo nudili višjo obrestno mero,
- ki bodo nudili večjo soudeležbo,
- ki bodo dokazali nujnost adaptacije.

8. Upravni odbor sklada si pridržuje pravico v odločanju o nujnosti adaptacije ali dozidave.

9. O izidu natečaja bodo ponudniki obveščeni pisмено.

Stanovanjski sklad občine Izola

II. NATEČAJ

za posojila za gradnjo in odkup novih stanovanjskih hiš, stanovanj in komunalnih objektov v zvezi s stanovanjsko gradnjo na območju občine Izola.

1. Stanovanjski sklad občine Izola bo dajal na tem natečaju iz lastnih sredstev posojila za odkup in graditve hiš, ki bodo dograjene v letu 1963, od zneska 67.000.000,— din.

2. Posojila se morajo uporabiti za graditve in odkup hiš samo na območju občine Izola.

3. Na tem natečaju se lahko potegujejo za posojilo samo družbeno-pravne osebe.

4. Posojila bomo odobrvali pod naslednjimi pogoji:

- a) najdaljši rok vračanja 15 let
- b) obrestna mera 3%
- c) participacija (lastna udeležba) 60%.

5. Ponudnik je dolžan navesti število in vsoto stanovanjskih enot ter znesek posojila, za katerega se poteguje v odnosu na vrednost stanovanjskih enot oziroma na predračunsko vrednost graditve.

6. Ponudnik mora položiti 2% (dva od sto) od zneska posojila kot varščino, ki jo izgubi v korist sklada, če odstopi od ponudbe.

7. Ponudba mora vsebovati podatke iz 24. člena pravil sklada.

8. Ponudnik mora predložiti ponudbo za posojilo dokumentacijo, kot določajo členi 25., 26., 27. in 28. pravil sklada.

9. Prednost pri odobranju posojil bodo imeli ponudniki:

- ki nudijo večjo soudeležbo
- ki nudijo večjo obrestno mero od razpisane
- ki nudijo krajši rok odplačila
- ki dokažejo, da bodo dosegli nižje cene za stanovanjsko enoto.

10. Ponudbe za natečaj za posojila z vsjo potrebno dokumentacijo morajo ponudniki vložiti v enem izvodu z vidno oznako »Natečaj« za posojilo pri Stanovanjskem skladu občine Izola, Industrijska ulica 7, natečaj se razpisuje v 2 narokih, in sicer je treba poslati ponudbe za I. narok do 16. III. 1963, za II. narok do 30. VI. 1963.

Stanovanjski sklad občine Izola

UPRAVNI ODBOR STANOVANJSKEGA SKLADA OBČINE IZOLA

razpisuje

po členih 10, 46 in 47 zakona o financiranju gradnje stanovanj (Uradni list FLRJ št. 47/59), členov 3, 13, 15 in 21 pravil sklada in na podlagi sklepa na svoji redni seji, dne 28. I. 1963

I. NATEČAJ

za posojila za adaptacijo in dozdavo poslovnih lokalov na območju občine Izola.

1. Stanovanjski sklad občine Izola bo dajal posojila iz lastnih sredstev do zneska 12.000.000,— din.

Stanovanjski sklad občine Izola

Mala kronika iz naših komun

ROJSTVA

V koprski porodnišnici so rodile: Fiorela Gardina iz Buj — dečka, Marija Grbec iz Dvora nad Izolo — dečka, Ana Hlaj iz Grotovca — deklko, Jožeta Petrovič iz Kopra — deklko, Jožeta Tripar iz Izole — deklko, Slava Kreševič iz Gradišča — deklko, Ivana Udovič iz Malega dola — dečka, Marija Sočan iz Izole — deklko, Kristina Batista iz Zarečice — dečka, Elvira Ivančič iz Gažona — deklko, Danica Božeglav iz Podgrada — dečka, Lidija Camer iz Pirana — deklko, Neža Kekelič iz Izole — dečka, Henrička Markez iz Izole — dečka, Kristina Baruca iz Izole — dečka, Gabrijela Vrhovnik iz Kopra — deklko, Emlina Hatič iz Pirana — dečka, Ana Marija Tuljak iz Izole — deklko, Diomira Pahor iz Portoroža — dečka, Lidija Badžim iz Semeđeli — dečka, Ana Pecarski iz Izole — deklko.

POROKE

V Kopru so se poročili: Neža Oblak, delavka iz Kopra, in Stanislav Smajdek, dimnikar iz Kopra; Elizabeta Breznik, gospodinja iz Kopra, in Ivan Polvar, kmet iz Cereja; Silva Kaučič, uslužbenka iz Kopra, in Ernest Trampuž, podoficir iz Kumbora; Marija Mimica, šivilja iz Sežane, in Domenico Bruno, pek iz Trsta.

V Ilirskobistriški občini so se poročili: Marta Benigar, gospodinja iz Ilirske Bistrice, in Franc Slavec, mizar iz Ilirske Bistrice; Lada Frank, učiteljica iz Ilirske Bistrice, in Janez Strukelj, oficir iz Ilirske Bistrice; Zmaga Frank, gospodinja iz Harij, in Dragan Andjelković, podoficir JLA.

V Izoli sta se poročila: Roza Bohinc, delavka iz Izole, in Ivan Atalič, kovač iz Otočca.

SMRTI

V koprski občini so umrli: Urša Koren, stara 75 let iz Pirana; Urša Jakomin, stara 85 let iz Izole; Domenika Polj, stara 76 let iz Kopra.

V ilirskobistriški občini je umrla: Ivana Zidar, stara 60 let iz Kosez.

V izolski občini sta umrli: Franciška Kraševac, stara 69 let, gospodinja iz Smrji pri Ilirski Bistrici; Silvano Gregorovič, kmetovalec iz Nove vasi pri Novigradu, star 27 let.

V ilirskobistriški občini se je rodila: Dora Kalc iz Kuteževoga.

»LAMA«, tovarna ključavnice in kovinske galanterije, — Dekani pri Kopru

razpisuje

prosti delovni mesti:

- a) skladiščnika surovih in pomožnega materiala,
- b) skladiščnika gotovih izdelkov

Pogoj za zasedbo navedenih delovnih mest je primerna izobrazba in poznavanje železninarske stroke.

Podjetje ne razpolaga s stanovanji. Razpis velja do zasedbe navedenih delovnih mest.

Taborniki iz Prestranka vabimo na

VESELI VEČER

ki ga bomo imeli pod pokroviteljstvom Kulturnega društva Prestranek v nedeljo, 17. februarja, z začetkom ob 15. uri v kulturnem domu v Prestranku.

Na sporedu so pevske, glasbene in šaljive točke. Čisti dobitek je namenjen izvedbi letošnjega taborjenja.

GOSPODARSKA ZBORNICA ZA OKRAJ KOPER

razpisuje

naslednja prosta delovna mesta:

1. TAJNIKA SVETA ZA INDUSTRIJO
2. TAJNIKA SVETA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM
3. STROKOVNEGA SODELAVCA V TAJNIŠTVU SVETA ZA INDUSTRIJO
4. STROKOVNEGA SODELAVCA V TAJNIŠTVU SVETA ZA POMORSKO GOSPODARSTVO, PROMET IN ZVEZE
5. STROKOVNEGA SODELAVCA V TAJNIŠTVU SVETA ZA KMETIŠTVO IN GOZDARSTVO
6. STROKOVNEGA SODELAVCA V ODDELKU ZA ANALIZE IN INSTRUKTAŽO — REFERENT ZA DOKUMENTACIJO
7. EKONOMA

Pogoji:

- pod 1. visoka strokovna izobrazba in nad 10 let prakse v industriji
- pod 2. visoka strokovna izobrazba in nad 10 let prakse v gostinski in turistični dejavnosti
- pod 3., 4. in 5 visoka strokovna izobrazba in nad 5 let prakse v stroki,
- pod 5. pride v poštev inženir gozdarstva
- pod 6. srednja strokovna izobrazba in nad 5 let prakse
- pod 7. nižja strokovna izobrazba in nad 1 leto prakse

Osebnih dohodki bodo določeni po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov uslužbencev Gospodarske zbornice okraja Koper — Nastop službe je mogoč takoj — Razpis velja do zasedbe delovnih mest

Zalostnih src sporočamo vsem prijateljem in znancem, da je umrla naša nadvse ljubljena žena in skrbna mamica

ANICA ZUPAN

Pokopali jo bomo v njenem rojstnem kraju. Prosimo tihega sožalja.

Izola, dne 13. februarja 1963

Globoko žaljuočič: mož Slavko z otrokoma Janezom in Marijano

PO DOLGOTRAJNI, MUČNI BOLEZNI JE PREMINIL NAŠ DOLGOLETNI, POŽRTVOVALNI SODELAVEC

ALBERT RANDIČ

TISKARSKI STROJNIK DRAGEGA POKOJNIKA IN NEUMQRNEGA DELAVCA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU!

KOPER, 13. FEBRUARJA 1963

DELOVNI KOLEKTIV ČZP »PRIMORSKI TISK« KOPER

ZA OTROŠKI VRTEC V SEMEĐELI

V terek zvečer je bila v Semeđeli seja razširjenega Sveta stanovanske skupnosti, na kateri so obravnavali načrt za izgradnjo nujno potrebne otroške vrstvene ustanove v tej novi mestni četrti. Potrebe so namreč že davno prerasle v dvosobnem stanovanju zasilno urejeni otroški vrtec. Z akcijo, ki jo je začela, želi stanovanska skupnost izkoristiti natečaj republiškega sveta za socialno varstvo, pri katerem sme računati za eno tretjino potrebnih sredstev, če sama poskr

Z OBČINSKE KONFERENCE SOCIALISTIČNE ZVEZE V AJDOVŠČINI

Zavestno žrtvovanje jutrišnjemu dnevnu

Dne 30. januarja letos so imeli tudi člani Socialistične zveze v komuni Ajdovščina svojo občinsko konferenco. SZDL stoji v tej naši komuni zaradi specifičnega razvojnega položaja pred posebno zahtevno nalogo: kot posebna oblika samoupravljanja in zavestna politična sila bo morala mobilizirati svoje članstvo in vse občane v boju za čim hitrejšo konsolidacijo gospodarstva, za usposobitev gospodarskih organizacij, ki so sredi razvojnega poti. Spriču tega jim ni mogoče odreči takojšnje družbene pomoči, da bi dosegla svoj cilj in začela obilno vratači vložena družbena sredstva. Če tega ne bi napravili, bi za daljšo dobo zavrlj njihov razvoj in s tem ohromili tako gospodarski kot celotni družbeni razvoj v občini. Zato je tudi videti kaj neugodno razmerje med gospodarskimi investicijami ter vlaganjem v družbeni standard v letošnjem načrtu družbenega razvoja ajdovske komune. Subjektivne sile in predvsem Socialistična zveza je morala tem problemu posvetiti vso skrb in aktivno po-

na vseh področjih življenja in razvoja ajdovske komune. Podrobno je obdelala tudi načela za sestavo družbenega plana komune za tekoče leto, kar so še dopolnili delegati s svojo razpravo. Posebna pozornost je bila namenjena razvoju kmetijstva, pa še problemom turizma in gostinstva ter vprašanjem družbenih služb — predvsem šolstva in zdravstva. Predsednik Krivec je ob koncu posvetil dober del svojega referata mestu in vlogi Socialistične zveze in krepitvi njene vloge in samostojnosti v obravnavanju vseh družbenih problemov.

Na konferenci so sprejeli vrsto predlogov in zaključkov zlasti glede nadaljnega gospodarskega razvoja komune. SZDL kot posebno obliko v samoupravljanju v občini čakajo velike naloge zlasti pri usmerjanju prizadevanj vseh subjektivnih sil k nadaljnji modernizaciji proizvodnje in pri osvajanju serijske in cenene proizvodnje, pri uvajanju znanstvenega dela in dosežkov v proizvodnji, pri naporih za povečanje izvoza in za odločnejše povezovanje domačih podjetij z drugimi v koristnem proizvodnem sodelovanju, pri skrbi za načrtnejšo in dolgoročno kadrovsko politiko, pri širjenju in ekonomskem uveljavljanju družbenega sektorja kmetijske proizvodnje ter razvijanju kooperativnih odnosov z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci in še pri zavzemanju za hitrejši razvoj obrtnih in uslužnostnih dejavnosti v občini.

V pogledu družbenih služb je konferenca sprejela zaključke, da je treba šole hitreje razvijati v samostojne družbene zavode, ki bodo šolsko mladino kar najhitreje in dobro pripravljali na življenje in delo. Treba je razviti in izpopolniti zdravstveno službo s posebnim poudarkom na preventivni dejavnosti.

Konferenca je sicer ugotovila, da je bil v zadnjem obdobju dosežen velik napredek v izvajanju delitve dohodka po delu, da pa se še vedno pojavljajo nekatere pomanjkljivosti tudi povsem objektivne narave. Spriču tega je zaključila, da je treba pravilnike o delitvi osebnih dohodkov nenehno izpopolnjevati in jih prilagajati uspehom poslovanja ter pri tem iskati najbolj objektivna in spodbudna merila glede na kvaliteto ter obseg dela.

Delegati so nadalje sprejeli zaključke, da se bo morala Socialistična zveza zlasti zavzeti, da bo v družbeni samoupravi prišla do izraza zainteresiranost slehernega občana za urejanje problemov na posameznih družbenih in ekonomskih področjih, da je treba v gospodarstvu hitreje krepiti vlogo in pristojnosti ekonomskih enot ter jim hkrati ustvarjati tudi večji materialni osnovno za delo. Prizadevati si je treba za ureditev krajevne samouprave in posebno uveljaviti krajevne skupnosti.

Posebno konkretne naloge pa je konferenca nakazala svoji organizaciji. Tako je sprejela zaključke, da mora Socialistična zveza kot občinska organizacija vedno bolj delati na tem, da se do največje možne mere razvijejo najširše oblike družbene in delavske samouprave. Prizadevati si mora, da bodo prišle pravice in dolžnosti občanov do polne veljave. Krajevni odbori SZDL se morajo pri svojem delu osamosvojiti in se čutiti politično odgovorne za vse dogajanje na svojem področju, kar pomeni, da mora Socialistična zveza postati najširša politična tribuna, kjer bodo občani oblikovali svoja napredna stališča.

Ob zaključku konference so delegati izvolili nov občinski odbor SZDL, ki je za svojega predsednika nato ponovno izvolil Jožeta Krivca.

Občani

piranske komune bodo v kratkem razpravljali o družbenem planu za letošnje leto. Plan predvideva letos za 13% večjo realizacijo kot lani. Od tega nosi levi delež kmetijstvo, ki naj bi imelo za 143% večjo realizacijo kot v lanskem letu, industrija za 35%, trgovina za 32% in komunalna dejavnost za 101% večjo realizacijo. Ob uresnitvi tega plana bi se povečal narodni dohodek za 35% in bi znašal na prebivalca 411 tisoč dinarjev, ali na zaposlenega v piranski komuni milijon 230 tisoč dinarjev. Prav tako bi se seveda povečala tudi neto produkt (za 20%) in družbeni proizvod (za 15%).

Posebno skrbno so letos izdelali v piranski komuni plan investicij in namenili velika finančna sredstva za investicijsko vlaganje. V industriji naj bi investirali 474 milijonov dinarjev. Od tega bi investirali rudnik Sečovelje 37 in pol milijona in 10 milijonov za stanovanja. Soline Portorož 61 milijonov in 20 milijonov za stanovanja, Ladjedelnica Piran 259 milijonov in 10 milijonov za stanovanja, tovarna Mehanotehnika iz Izole v obrat bivše Jadranke v Piranu 30 milijonov za poseben obrat za izdelavo spominkov iz plastične mase, podjetje Filmservis iz Ljubljane za ureditev dveh snemalnih dvoran v prostorih bivše Jadranke v Piranu 30 milijonov, podjetje Farmis iz Novega mesta za razširitev nasadov v Parecaga 10 milijonov in podjetje Začimba Portorož za skladišča v Gradišću 75 milijonov.

Investicij v kmetijstvo bo 156 milijonov. Šimer bo Kmetijska zadruga Lucija uredila rastlinjake, izvedla agro in hidromelioracije, uredila mehanizacijo, skladišča in stanovanja, mislilo pa tudi na klavnico in na trgovino. Od tega so namenili stanovanjski izgradnji in adaptaciji 30 milijonov.

na kratko

IZ RUDNIKA V SEČOVLJAH ...

Eden glavnih vzrokov, da rudnik v Sečoveljah lani ni izpolnil plana, je prav gotovo v pomanjkanju delovne sile. Statistični podatki pravijo, da je priliv delovne sile v ta poklic najmanjši, ker vsak išče delo tam, kjer je lažje in zaslužek večji. Vendar kljub temu, da je bilo lani 10% manj delovne sile, je bil fizični obseg proizvodnje večji kot v predpreteklem letu in proizvodni stroški občutno manjši. Zgovorna je primerjava s rodinim rudnikom v Raši, kjer je rudnik znatno večji in modernejše opremljen, vendar so proizvodni stroški v Sečoveljah nižji.

Rudnik Sečovelje ima še vedno status podjetja v izgradnji, pa se kljub temu izgrajuje za lastni sredstvi, ki jih ustvarja iz tekoče proizvodnje in iz investicijskih del. Tako so predvideli tudi v tekočem letu 37,5 milijona dinarjev investicij iz lastnih sredstev. S tem denarjem nameravajo urediti izvozni jašek in trafopostajo ter modernizirati zlasti notranji transport.

S temi prepričanostmi rekonstrukcijami nameravajo zagotoviti boljšo proizvodnjo, tako da bodo lahko razširili prodajo. Plasiirati nameravajo svoje blago na domačem in na tujem tržišču. Upajo, da bodo končno uresničili tudi dogovore s podjetjem Delamaris v Izoli, kajti prav to zimo se je izkazalo, da njihov premož ustreza tudi potrebam tega velikega domačega potrošnika.

Čeprav je rudnik še podjetje v izgradnji, ima delavsko samoupravljanje, kjer delavski svet ni samo posvetovalni organ, ampak ima vse pravice in dolžnosti, kot bi bil kolektiv v redni proizvodnji.

Za reševanje stanovanjskega problema je kolektiv letos namenil 10 milijonov dinarjev kot posojilo za gradnjo.

Lani je podjetje sprejelo patronat nad sečoveljsko osnovno šolo, ki ima od tega že gnotne koristi.

... IN IZ SOLIN V PORTOROŽU

Kolektiv portoroških solin se je z veliko vnamo in dobro voljo lotil reševanja svojih problemov, obenem pa kaže veliko zainteresiranost za družbene probleme in za dogajanje okrog sebe. V načrtu imajo letos velike investicije. Vložili bodo 61 milijonov lastnih sredstev za nabavo novih strojev, za rekonstrukcijo izparilnih bazenov, črpalnik in sušilnic. Marsikaj bo treba modernizirati, da bo proizvodnja večja in boljša. Pri tem jim bo izdatno pomagal biro za organizacijo dela, ki ga bodo v kratkem imeli v podjetju.

Za uvedbo modernizacije je bilo med kolektivom nekaj težav, zlasti pri tistih članih, ki še ohranjajo staro miselnost družinske proizvodnje, ki je pri solinarjih precej vkoreninjena. Pri podjetju je namreč na plačilnem spisku samo družinski poglavar, v resnici pa je zaposlena za obdelovanjem solinskih polj vsa družina. Ker se to izročilo — letos seveda tudi isti kompleks — ohranjajo že iz roda v rod, čuti družina to kot nekakšno privatno lastnino in se navadno upira modernizaciji. Toda izračuni kažejo,

PIRAN: nekaj števil iz letošnjega družbenega plana

V promet bi investirala Splošna plošva Piran milijardo 196 milijonov dinarjev.

Investicije v trgovino bi bile 126 milijonov. Od tega bi podjetje Nanos iz Postojne uredilo trgovino v Luciji in v Strunjanu ter skladišče v Luciji. Podjetje Imex iz Kopra bi uredilo v Piranu do 1. maja letos veleblagovnico za 49 milijonov, manjše investicije pa bi bile še za ureditev trgovine ob Palacovem bazenu v Portorožu (CZP Primorski tisk — 7 milijonov), za nekatera adaptacijska dela (Koloniale, Tobak, Tehnobar, Fructus). Razen tega naj bi podjetje Istra-benz iz Kopra imelo cisterno na letališču v Sečoveljah, črpalke pri bodoči servisni delavnici v Luciji in v Piranu črpalke za ladje in za čolne. Te investicije bi bile 28 milijonov.

V gostinstvo naj bi investirali letos milijardo 560 milijonov dinarjev. Največja investicija od tega bo za zgraditev kopalnice, bazena in restavracije v Seči, in sicer 603 milijone. Če pogoj za najetje kredita pri Jugobanki ne bodo ugodni, bo letos realizirana samo polovica te predvidene investicije. V Luciji bo investiral Metropol iz Portoroža za nov hotel 240 milijonov, hotel Palace v Portorožu 210 milijonov za zimski bazen in za nadzidavo. Manjša investicija bo za razširitev lokala podjetja Delikatosa (12 milijonov).

Investicije v obrti bodo okrog 20 milijonov, v komunalo pa 40 milijonov.

Negospodarske investicije so planirali letos v višini milijardo 18 milijonov dinarjev. Od tega naj bi porabili za rekonstrukcijo ceste Piran—Križišče—Fieso 20 milijonov, za adaptacijo Tartinijeve dvorane v Piranu 24 milijonov, za vodovod Sečovelje—Piran 300 milijonov, za elektrifikacijo Parecaga 21 milijonov, za kanalizacijo, ceste, vodo in elektriko v Luciji 18 milijonov in v Portorožu 26 milijonov, za trafopostajo v Fiesu 12 in na Belem križu 80 milijonov, za nadzidavo otoškega oddelka bolnišnice 12

milijonov in za italijanske šole v Luciji 28 in v Sečoveljah 40 milijonov. Še negotove pa so investicije za pojačanje oddajne postaje Radio Koper in za TV pretvornik. Tako bo vseh investicijskih vlaganj 3 milijarde 938 milijonov, od tega v osnovna sredstva 3 milijarde 885 milijonov in v obratna 53 milijonov. Viri za ta sredstva so različni. Zveza naj bi prispevala milijardo 710 milijonov, republika 503 milijone, okraj 212 milijonov in ObLO Piran 431 milijonov. Lastna sredstva delovnih kolektivov bodo pri teh investicijah 966 milijonov, računajo pa še na prispevek ObLO Hrpelje 10 milijonov in bančnih sredstev v višini 102 milijona.

V Piranu predlagajo brezplačne učbenike

endar pa bi bilo morda umestneje, da bi najprej mislili na novo šolo

Svet za šolstvo in sindikat prosvetnih delavcev v piranski komuni sta v razpravi o ekonomskih računih šol prišla do sklepa, da v letošnjem letu ne bi kazalo višati teh računov za osebne izdatke, pač pa za materialne stroške. Kajti kljub temu, da je šolstvo dobilo lani za 30 odstotkov več sredstev kot v predpreteklem letu, še vedno ne morejo prosvetni delavci in šolski odbori zagospodariti na realni osnovi. To se pravi z drugimi besedami, osebnih dohodkov niso mogli deliti po

kvaliteti in učinku, pouka pa ne realizirati po merilih in zahtevah učnega načrta in šolske reforme, čeprav je treba priznati, da so prav v piranski komuni med prvimi v republiki uresničili nov sistem delitve dohodka. Kljub temu pa upajo, da bo letos mogoče marsikaj tega uresničiti ali vsaj začeti z uresničevanjem, kajti družbeni sklad za šolstvo ima zagotovilo občinskega ljudskega odbora, da bo dobil predvideno dotalcijo v celoti in še 10 odstotkov rezerve, ki so jo lani zadržali.

Tako so že nekateri zbori volivcev in šolski odbori v komuni razpravljali, da bi kazalo napraviti v šolstvu korak naprej in uvesti vsaj za nižje razrede osnovne šole brezplačne učbenike. Zagovorniki tega predloga zatrjujejo, da bi bil to eden pogojev za boljše učni uspeh, ker so učbeniki poleg zvezkov za to največji vzrok. Obenem številni zagovorniki dokazujejo upravičenost tega predloga s predvidenim zvišanjem proizvodnje, z boljšim gospodarjenjem v komuni in s porastom narodnega dohodka na prebivalca.

Obenem pa je splošno znano, kako hudo potrebna je Piranu nova osnovna šola. Za sedaj družbeni plan ne predvideva nove zidave, vendar na občinskem ljudskem odboru zagotavljajo, da na to niso pozabili, pač pa da so pri planiranju zelo previdni. Pravijo, da zidava niti ni tako nemogoča zadeva, če bo predvideni plan raznih turističnih storitev tudi realiziran. In to bi bilo sedaj vsekar mnogovrednejše kakor pa brezplačni učbeniki.

IZ RAZPRAV OBČANOV OB NOvem STATUTU

Družbene službe

Vrsto družbenih problemov v piranski komuni predstavljajo nekatere specifične lastnosti: peštra struktura prebivalstva, gosta naseljenost, slabe stanovanjske razmere, pomanjkljive in zastarele komunalne naprave. Svoj največji odraz najdemo v značilnih lastnostih v številnih družbenih problemih, ki se kažejo v socialnem varstvu, otroški vzgoji, šolstvu, v kulturi in prosveti, zdravstvu, komunalnih in uslužnostnih službah in podobno. Tako predstavljajo to kompleksno področje posebno težavno poglavje v širokem sistemu družbenega upravljanja in zahteva najširše vključevanje občanov kot tudi skrb vseh družbeno političnih činitelev v komuni.

ljanja in razpolaganja s sredstvi za družbene službe pa bi moral določene spregovoriti novi občinski statut.

NEZAPOSELENE GOSPODINJE

rezervna delovna sila v turizmu in gostinstvu

V Piranski komuni je zaposlenih 1665 žena, vendar je še precej gospodinj, ki bi se rade zaposlile. Ena izmed oblik njihovega zaposlovanja bi bila v gostinstvu. Toda za to je treba najprej razbremeniti žene-gospodinj domaćega dela in preskrbeti za njihove otroke varstvo in vzgojo za čas, ko so zaposlene. Ena izmed glavnih nalog stanovanjskih skupnosti bi bila prav družbena skrb za otroke, družbena prehrana, razvoj servisne službe za gospodinjstvo in podobno. Obenem pa bi bilo treba skrbeti za poklicno izobraževanje in strokovnost te novo zaposlene ženske delovne sile, pa čeprav bi bila njihova zaposlitev samo sezonska. Vsekakor pa bi to lahko bila dobra rešitev za pomanjkanje delovne sile v sezonskem času za turizem in za gostinstvo.

V dolgih zimskih večerih in nedeljskih popoldnevih bo za vsakogar zanimivo branje »Večerove« zbirke »ZA ZAPRTIMI VRATI«. Naše zanimive knjige lahko kupite po ceni:

- ZAUPNI DNEVNIK GROFA CIANA (prvi in drugi del skupaj) 300 din
- V LABIRINTU VOHUNSTVA (prvi in drugi del skupaj) 400 din

Knjige zbirke »ZA ZAPRTIMI VRATI« lahko kupite dnevno v naši upravi: Maribor, Kopalniška 14, od 8. do 12. ure in od 16. do 18. ure. Knjige lahko dobi vsak, ko nakáže protivrednost na naš tekoči račun pri Narodni banki Maribor št. 604-11-1-53

kje so ladje

JUŽNOATLANTSKA LINIJA

BLEDE je okrog 8. februarja priplul v Abidjan in bo nato krenil proti Benetkam, Trstu, Reki. BOHINJ je okrog 8. februarja odplul proti Genovi, Marsellu, Rio de Janeiru, Santosu, Montevideu in Buenos Airesu. BOVEC je okrog 14. februarja priplul v Napoli in nato krenil proti Reki.

ZELENGORA je okoli 8. februarja odplula proti Dakarju, Conakryju, Takoradi, Temi, Lomeju, Apapi in Port Harcourtu.

LINIJA OKOLI SVETA

GORANKA je 8. februarja odplula z Reke proti Šibeniku in Pločam. TRBOVLJE je okoli 8. februarja odplula iz Beyroutha proti Latkaciji, Aleksandriji in Port Sudanu.

Tramperji

BELA KRAJINA je 7. februarja plula mimo Gibraltarja na poti proti ZDA. BIHAČ je okoli 11. februarja priplula iz Splita v Tuapse. DUBROVNIK je okoli 15. februarja priplul v Aden. GORENJSKA je okoli 10. februarja priplula v Beyrouth in okoli 14. februarja v Aleksandrijo. LJUBLJANA je 7. februarja odplula iz Tuapse proti Jugoslaviji. MARTIN KRPAN je okoli 9. februarja priplul na Reko. PIRAN je okoli 8. februarja odplul iz New Yorka proti Jugoslaviji. POHORJE je okoli 10. februarja priplula z Reke v Tuapse. ROG je okrog 10. februarja priplula v Gibraltar.

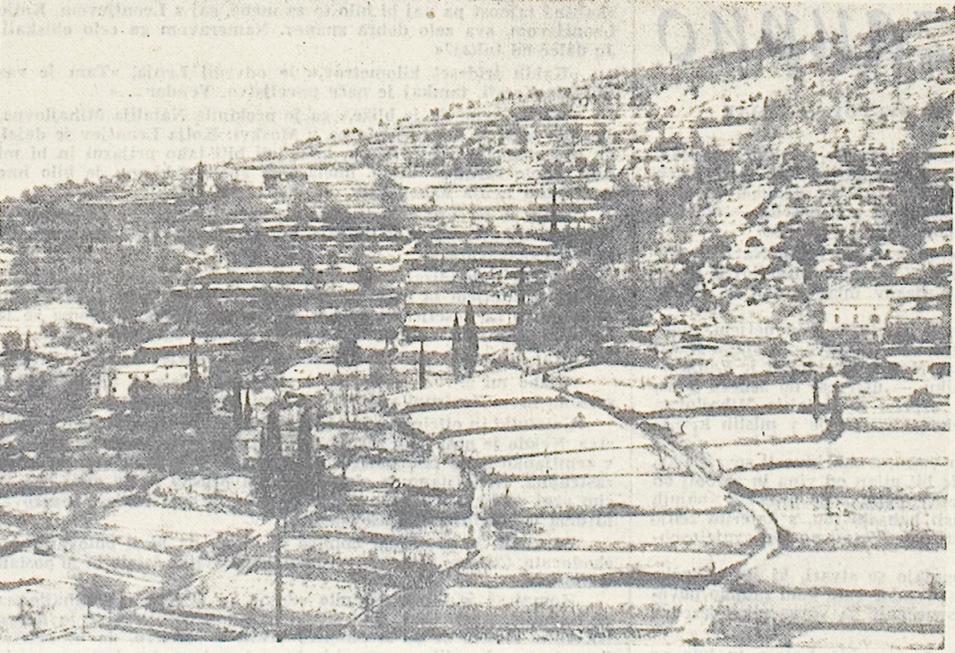
SMRT POD TOVORNJAKOM

V sredo, 6. februarja popoldne, je pritekel s stranske poti na glavno cesto nad Portorožem 33-letni Davorin Pegan iz Kampolina pri Portorožu, uslužbenec v Luki Koper, in se vrgel pod kolesa tovornjaka. Zaradi hudih poškodb je kmalu po nesreči umrl. Komisija je ugotovila, da je pokojnik šel prostovoljno v smrt.

Stanovanjske skupnosti imajo težave

Ustanavljanje krajevnih skupnosti — za kar bodo morali dati iniciativo občani po svojih potrebah in željah — bo nujno potegnilo iz ozke dejavnosti tudi današnje stanovanjske skupnosti v Piranu in Portorožu. Dosedanja celotna dejavnost teh skupnosti se odvijava preko več ali manj donosnih servisov (in to žal ni samo piranska praksa) in zato se stanovanjske skupnosti tudi niso razvile v celoti in občani kljub svoji zainteresiranosti in pripravljenosti ne morejo preko njih urejati problemov svojega osebnega ali družinskega standarda. Krivda za nezadosten razvoj stanovanjskih skupnosti je tudi v tem, ker občinski ljudski odbor se ni prenesel nanje nobene pristojnosti iz komunalnih zadev in socialnega varstva ali otroške vzgoje. Tudi zato stanovanjske skupnosti niso kos svojim nalogam.

danjim že dolgo potekla mandatna doba. Cas bi bil, da stanovanjske skupnosti naredijo prelomnico, da se temeljito reorganizirajo in da se lotijo tistih družbenih nalog, ki so nekod narekovale njihovo ustanovitev. Seveda lahko ugotovljamo skladno s slabim razvojem in delovanjem stanovanjskih skupnosti prav tako slabše delovanje tistih institucij družbenega upravljanja, ki bi se morale razvijati prav v okviru teh skupnosti. Sem sodijo tudi hišni sveti, otroško varstvo in drugi krajevni družbeni organi. Tako ima stanovanjska skupnost Piran finančne težave, ker ne more realizirati za več milijonov fakturiranih gradbenih in drugih uslug. Torej ne gre za pomanjkanje finančnih sredstev, ampak nastajajo težave nesmotrno gospodarjenje. Novi sveti stanovanjskih skupnosti, ki jih bodo volili volivci, bodo morali uvesti vse tiste organe, preko katerih neposredno upravljajo občani in usmerjajo delo stanovanjskih skupnosti, tako da bodo uslug in druga dejavnost namenjene dejanskemu izboljšanju življenjskega standarda ljudi.

Ljudje pravijo: Take zime in toliko snega pa ni bilo v tistih krajih že sto dvajset let. Pravijo: Ze sedemdeset let ga ni bilo toliko! Skratka, vsekakor bo 3. februar 1963 dobil v krajevni kroniki posebno mesto in že zdaj ga imenujejo dogodek stoletja. Toda ne samo, da je zapadlo sorazmerno veliko snega za to krajce, tudi držal se je več kot teden dni. Fotografija, ki jo vidite, je posneta teden dni po »dnevnu stoletja«, mediteranske terase Lucjana pri Strunjanu pa še vedno pokriva snežna odeja. Pač nenavaden pogled!

Edina jugoslovanska izdelovalnica piščalk in jezičkov za glasbila je v Piranu

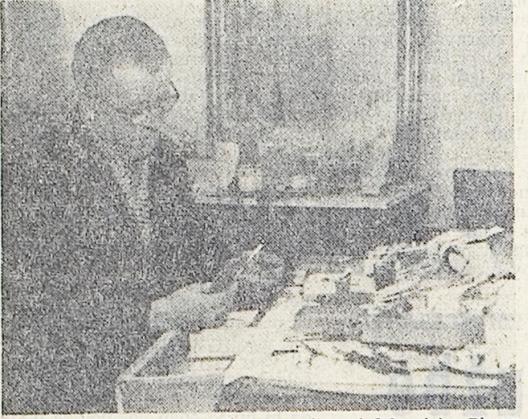
V eni izmed ozkih piranskih ulic je pred kratkim odprl svojo delavnico mojster JOŽE KUHTA, ki edini v Jugoslaviji izdeluje piščalke za fagote in jezičke za vse klarinete in saksofone. Ta drobni »potrošni material« za instrumente sicer uvažamo za drage devize.

Zgodba mojstra Kuhta sega precej let nazaj. Leta 1947 je prišel v Portorož kot vojaški glasbenik. Ime-

je tovariš Kuhta v veliki zadregi, ker ne more vsem ustreči. S svojimi rokami, z nožem in s steklenim papirjem lahko izdelava največ 500 komadov na mesec, prodal pa bi lahko veliko več. V celoti je do zdaj izdelal že okrog sto tisoč piščalk in jezičkov, ki so romali vse tja do Skopja, preko Ljubljane, Zagreba in Beograda.

Zdaj je tovariš Kuhta v pokoju in ker je pred dveletoma mesecema dobil lokal in

dovoljenje, je začel spet z delom po večletni prekinitvi. Čeprav je pri svojem delu izredno spreten in pravi strokovnjak — kvaliteta njegovih izdelkov je splošno priznana — ne bo mogel zadovoljiti vseh potreb in povpraševanj in tako bo moral skupnost še vedno plačevati drage devize za uvoz. Toda mojster Kuhta ima načrte, kako bi nekatere faze svojega dela mehaniziral, potreboval pa bi tudi nekaj strojev. Toda za vse to nima potrebnih sredstev. Kljub temu pa je prepričan, da bo že s sedanjim načinom lahko dokazal, da je njegovo delo uspešno in potrebno.

Mojster JOŽE KUHTA pri delu v svoji novi delavnici v Piranu

li so slabe instrumente, ki jim je vedno nekaj manjkalo. Najteže je bilo za piščalke in za jezičke, ki so jih kupovali v Trstu, ko so tam enkrat tedensko snemali za tržaški radio. Takrat je prišel tovariš Kuhta na misel, da bi iz istrske trstike lahko sam izdelal te nepotrebne dele. Vendar ga je veljalo štiri leta trdega dela in preizkušanja, preden je uspel. Sam si je izdelal orodje in preproste pripomočke, s katerimi oblikuje svoje piščalke in jezičke. Njegovo glavno orodje pa je roka.

Od tistega časa, ko je izdelal prve jezičke zase in za svoje tovariše v vojaškem orkestru, je minilo precej časa. Danes ga poznajo po vsej Jugoslaviji in že od leta 1956 v Piran kar dežujejo naročila. Vendar

HUJŠE OD SKYBOLD?

Angleški satirik madžarskega rodu G. Mikesh je pred kratkim dejal tole: »Angležem ni potrebna niti raketa 'Skybold' niti kakršnokoli drugo zastrašujoče orožje. Z desetletja ima vsaka hiša v Veliki Britaniji najbolj učinkovito sredstvo za ustrahovanje — angleško hrano.«

IGRALCI IN »IGRALCI«

»Italija je polna igralcev. Najslabše med njimi gledamo na filmskih platnih,« je pred kratkim dejal Vittorio de Sica.

De Gaulle in vremensko poročilo

Burja okoli poloma bruselske konference se še ni poglobila. Politiki in novinarji ugibajo, od kod tolikšna nenaklonjenost »velikega Charla« do Velike Britanije. Pred kratkim je posvetil ilustrirani list Paris Match obširen članek političnim vizijam Charla de

RAZBOJNIK S SLABIMI ZIVCI

Roy Lane se je priklatil v eno izmed bank v Atlantidi (država Georgija, ZDA), izvelkel revolver in nagnal vse uradnike in vse stranke v kot prostora, nato pa pozval blagajnika, naj mu spravi v vrečo ves denar iz blagajne. Potem je padel razbojnik v nezavest. Ko je prišla v banko policija, je bil Roy Lane že zvezan.

IDEALNA JESTVINA ZA KINO

Richard Star je osnoval v San Franciscu svojevrstno društvo, ki naj bi preučevalo hrano, ki bi »med zvečenjem ne povzročala šuma«. Društvo se je lotilo dela z vsi resnostjo in začelo tudi znanstveno preučevati vse šume, ki nastajajo v kino dvoranah med predvajanjem filmov. Kot najboljša stvar, ki jo lahko jeste v kinu brez šuma, priporoča društvo — rozine.

POSTOJNSKI TABORNIKI POMAGAJO DIVJADI

Lovska družina »Crna jama« v Postojni se v tem hudem mrazu, ki je zajel naše kraje, trudi, da bi čim bolj pomagala divjadi. Akcijam, ki jih je organizirala, smo se pridružili tudi taborniki odreda »Kraških viharnikov«, prevsem pa se je izkazal vod »Kraških borov«, ki se je teh akcij udeležil v več skupinah.

Divjadi smo pomagali tako, da smo podirli smreke, na katerih je rasel polparazit — bela omela, ki je divjadi priliubljena jed. Lovci so že vnaprej poiskali mesta, kjer je bilo največ stedi in kjer se torej divjad najbolj zdrži. Tu smo potem izbrali številne smreke, ki so imele največ bele omelice in jih z motorno žago podirli. Tako je divjad lahko prišla do hrane, ki je bila prej visoko v vrhovih smrek. Poleg tega pa smo v jasli nesele tudi seno in kostanj in sicer tja, kjer ni bilo smrek.

To delo se je odvijalo po vnaprej določenem programu, ki so ga določili lovci, ker bi sicer ne mogli obiti tako velikega predela, kot pripada lovski družini. Akcije so bile ob vsakem vremenu, saj je divjad prav v slabem vremenu najbolj potrebna pomoč.

Vod »Kraških borov«, ki ga sestavljajo študentje, je eden najmlajših vodov postojnskih tabornikov. Vod je brez druge iniciative sam priskočil na pomoč lovcem in s tem pokazal voljo in skrb za našo lepo naravo, katere velika lepota je divjad. S tem je lahko vzel vsem ostalim tabornikom.

Taborniki skupine »Kraških borov« iz Postojne, ki so pomagali lovcem pri delu

Iz Savudrije v Vrsar po asfaltu

Turisti in drugi potniki, ki so za zabavo ali po opravih potovali v Savudrijo in nato naprej v Umag proti Novigradu, Mirni, Poreču in Vrsaru, prav dobro vedo, kako lepi so ti kraji ob morju. Zal pa tudi prav dobro vedo, kako grozno razdrta in slaba je cesta, ki ob morju pelje skozi te kraje. Ponelkije strašno kamenje — pravimo, da zemlja kaže svoja rebra. V glavnem pa prahu za ped na debele ali blata prav

STROKOVNA DIAGNOZA

Živinorejec iz okolice angleškega mesta Norfolkja je opazil, da ena izmed kokoši ne je in da ji odpada perje. Možakar se je zbal, da je utegnila kokoš napasti kokušja kuga. Zavil ji je vrat in jo poslal na pregled veterinarskemu laboratoriju. Priložil ji je pismo, v katerem je veterinarje prosil, naj mu odgovore, kaj je bilo krivo, da je kokoš poginila. Čez nekaj dni je dobil živinorejec odgovor. V njem je pisalo: »Vaša kokuš je poginila zaradi tega, ker ji je nekdo zlomil tilnik.«

rizem. Tega se zavedajo tudi v puljskem okraju in bo zato cestno podjetje iz Pulja cesto v vsej dolžini asfaltiralo.

Sredstva imajo že zagotovljena. Stroški so preračunani na 210 milijonov dinarjev. Od tega bosta prispevali občini Umag in Poreč po 35 milijonov, občina Novigrad 15 milijonov, ustanova »Put« iz Pulja 20 milijonov, preostalih sto milijonov pa republika Hrvatska.

Cesta bo peljala čez novi most na Mirni. Ko bo gotova in bodo po novem asfaltu brzeli prvi avtomobili, kar bo že v prihodnji turistični sezoni, bo predstavljala temelj bodočega razvoja motoriziranega in vsega turizma na zahodni obali Hrvatske Istre.

Justi Vnuč

BRADA ZA MORNARJE

Svedsko obrambno ministrstvo je priporočilo vsem pripadnikom mornarice, naj si puste rasti brade, naj si puste rasti brade. Po znanstvenih preučevanjih so namreč dognali, da brada ovira gibanje zraka in predstavlja tako zapreko proti vlagi in mrazu.

KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15							16	17					
18						19		20	21				
22						23		24	25				
						26	27	28					
						29		30					
						31		32	33				
35	36					37		38	39				41
42						43		44					
47						48		49					
51													

Vodoravno: 1. tanki koštrni lističi, ki služijo za zavijanje hrane, 8. biciklist, 15. značaj nprav, 17. narčni postopek, 18. glavno mesto Saudove Arabije, 19. bivši avstrijski državni kancler (dr. Julijus), 21. polotok med Sueskim in Arabskim zalivom, 22. začetnici najvišje gore Britanskega polotoka, 23. ime skladataja Kozine, 25. južnoameriška tovarna žival, 26. televizijski zaslon, 29. teniški rekvizit, 31. redni dohodek iz naložene glavnice, 32. enota za glasnost zvočka, 35. črna ptica, 37. slovenski skladataelj (Slavko), 40. veznik, 42. razglas, ki se naglo širi, 44. naš voditelj, 45. eksplozivno telo, 47. tek do jedi, 49. pomemben, 51. znameniti avstrijski dirigent (Herbert von), 52. hitrost.

Navpično: 1. briga, 2. francoski pozitivist in umetnostni zgodovinar iz minulega stoletja (Hippolyte), 3. predujem, 4. predlog, 5. pritok Kame v Rusiji, 6. obalno mestece v Italijanski pokrajini Apuliji, 7. naslovni junak znane Shakespearove tragedije, 9. znamenita težkih Italijanskih kamionov, 10. gradbeni material, 11. brezbarven plin osladnega okusa, 12. večje skladišče za klavir ali harmoni, 13. ime poljskega pesnika Mickiewicza, 14. brezpravni krščanski podložniki v nekdanji Turčiji, 16. paradiz, 20. nočno zabavišče v velikih mestih, 23. gorati otok v Irskem morju, 24. obolenje ledvic, 27. ognjeniško žrelo, 28. ime slavne sopranistke Tebaldi, 30. vojaška odeja, 32. nemški filozof in filolog (Georg), 34. legendarni kralj na

Kreti, 35. kompozicija vagonov, 36. poljski pridelek, 38. železniški proga, 39. zemeljski plin, 41. d. stopala, 43. kratka palica z debeljšim koncem, 45. fonovski način, 48. kemični znak za tantal, 50. začetnici italijanskega borca za svobodo.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKA
Vodoravno: 1. Askerc, 7. armada, 13. bolnica, 15. stearin, 16. Atina, 17. tor, 19. kralja, 20. nota, 21. Tosca, 23. tica, 24. or, 25. Molier, 27. ni, 28. gala, -r, 30. trma, 33. s. dilo, 36. dinamit, 39. kabinet, 42. okarina, 41. Irig, 42. torbe, 44. Aden, 45. Tine, 46. antal, 47. tis.

NEDELJA, 17. februarja: 8.40 Domače viže za prijetno razpoloženje — 9.00 Naša reportaža — 9.15 Mladina in VII. kongres — 9.30 Poje vokalni oktet iz Pirana po Mirana Hasla — 9.30 Zabavni zviki — 13.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Poročila — 15.10 Zabavna glasbena vmes reklame — 15.15 Nedeljske popoldne domače pesmi in melodije.

PONEDELJEK, 18. februarja: 13.40 Operni koncert — 14.30 Zabavni mozaik — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Slovenske narodne.

TOREK, 19. februarja: 13.40 V ritmu z orkestri in ansambli — 14.00 Paleta zabavnih popevk — 14.30 Sola in življenje — 14.40 Pojeta otroški in mladinski zbor iz Divače in Dekana — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Igrajo in pojo »Beneški fantje«.

SREDA, 20. februarja: 13.40 Mala prodajalna plošč — 14.30 S pesmijo po domovini — 14.30 2 oddih in razvedrilo igrajo in poje Billy May, Anita O'Day, George Shearing, Gay Lords in Henri Mancini — 15.15 Zabavna glasbena vmes reklame — 15.30 Pojo Fantje na vasi.

ČETRTEK, 21. februarja: 13.40 Melodije za klavir in godalno orkester iz Roger Williams — 14.00 Glasba po željah — 14.15 Melodije za prijetno popoldne — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Slovenske narodne pesmi.

PETEK, 22. februarja: 13.40 Nikola Hercigonja: Dve satirični pesmi — Ubald Vrabec: Purni — Izvajajo basista Branko Burin in Danilo Merlak, zbor in orkester RTV Ljubljana ter orkester Boogradske filharmonije p. v. D. Šana Skovrana in Rada Simončiča — 14.30 Zabavni mozaik — 14.40 Dunajski potpuri — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Domače aktualnosti — 15.40 Glasbeni medigra.

PRESTRANEK: 17. februarja ameriški barvni film MŠČEVALEC. KOPER: 15. februarja italijanski film VSE V ROK SLUŽBE; 16. in 17. februarja angleški barvni film NUNA; 18. in 19. februarja jugoslovanski film ZVIZG OB OSMIH; 20. februarja ameriški barvni CS film GRADIC PEYTON; 21. februarja nemški barvni film CRNI BLISK.

SKOPEJ: 16. februarja angleški film JEZ NA PACIFIKU; 17. februarja jugoslov. film ZVIZG OB OSMIH; 19. februarja ameriški barvni vista vision film ZIVIM ZA TEBE; 21. februarja ameriški barvni CS film GRADIC PEYTON.

IZOLA: 15. februarja angleški barvni film NUNA; 16. in 17. februarja ameriški barvni CS film ZIVIM ZA TEBE; 18. in 19. februarja ameriški barvni CS film GRADIC PEYTON; 20. in 21. februarja jugoslovanski film ZVIZG OB OSMIH.

— Ne samo da mi je lagal o velikosti svoje jahte, marveč me je celo pritisil, da sem morala veslati!

Strogo zaupno

VOHUNSKA ZGODBA IZ II. SVETOVNE VOJNE

Poljske intendature so brez godrnjanja izdajale »skrivne buteljke, čeprav se je načelnik še prejšnjega dne zaklinjal »pri sivih lasih stare mame in pri svetem spominu na ranjega dedka«, da ni v njegovi zalogi o vinu ne duha ne sluha. Z eno besedo — od njih so se poslavljali po rusko — prisrčno, toplo in iskreno.

Na enem izmed takšnih banketov je sedel poleg Natalije Mihajlovne mlad poročnik velikih oči. V Nataliji Mihajlovni so že med koncertom zbudile pozornost njegov mlad obraz in skoraj otroške oči.

Poročnik je bil bolj kakor drugi navdušen nad petjem, močnejše od drugih je poslal in glasneje klical »bravo« in »bis«. Kazal je vse znake nenadne zaljubljenosti. Med banketom si je Lenja — tako je bilo ime mlademu poročniku — utrl pot do sedeža poleg mlade pevke. Zardela od vina in uspeha je Natalija Mihajlovna odkrito koketirala z »ljubkim dečkom«, kakor je v mislih krstila poročnika.

Zuborel je običajen razgovor o vojni, o zahrbtnosti sovražnika, o napadih, o nočnih bojih. Lenja je bil pijan od vina in še bolj od bližnje mlade in lepe ženske. Pripovedovati ji je pričel o »vojnih epizodah« in pri tem zahajal v tisti bahaški ton, s katerim želijo mladi ljudje obrniti nase pozornost in podčrtati pomen svoje osebnosti.

»Tako je to!« je govoril. »Dogajajo se stvari, ki jih je težko opisati. Seveda, tole je vojna tajna, vendar vam bom zaupno povedal: sedaj imamo nenavadno presenečenje za sovražnika, izredne topeve, pravijo jim L-12.«

»Moj bog, kako je to zanimivo!« je rekla Nataša in kdo ve zakaj so ji po hrbtu zagomazeli mravljinici. »Kako čuden naziv — L-12. To ime ima top gotovo po konstruktorjevem imenu, mar ne?«

»Da,« ji je odvrnil Lenja, »konstruktorjevo ime je Leontjev. To vam je fant od fare... Venomer je na bojnem položaju... Sam

preračunava elemente za streljanje. Seveda, to je vojaška skrivnost, vendar...«

»Ljubi dečko,« mu je z očarljivim nasmeškom dejala Nataša, »kakšna tajnost pa naj bi bilo to za mene, saj z Leontjevom, Koljo Leontjevom, sva zelo dobra znanca. Nameravam ga celo obiskati. Je daleč od tukaj?«

»Kakih trideset kilometrov,« je odvrnil Lenja. »Tam je vas Boljšije Kresti, tamkaj je naše poveljstvo. Vendar...«

»Mislija sem, da je bliže,« ga je prekinila Natalija Mihajlovna, »no nič zato, se bova videla pa v Moskvi: Kolja Leontjev je dejal, da se bo kmalu vrnil. Lenja, bi hoteli biti tako prijani in bi midali tistole sardino. Veste, imela sem znanca, ki mu je bilo ime prav tako Lenja kakor vam. Vi boste moj L-2.«

Lenja se je čutil polaskanega, se nagnil naprej in vzjel sardino. Natalija Mihajlovna jo je pojedla, popila kozarec vina in spremenila temo razgovora.

Banket se je bližal kraju. Umetniki so jeli vstajati in se zahvaljevati gostiteljem za topel sprejem, gostitelji pa so se zahvaljevali umetnikom za veselje, ki so jim ga bili pripravili. Mahoma se je Natalija Mihajlovna dvignila, in se z vdihom zgrabila za sree.

»Kaj pa je z vami?« je kriknilo nekaj oficirjev in jo prestreglo. »Slabo mi je...« je dejala s slabotnim glasom, »pojedla sem sardino in... Zastrupila sem se s temi konservami...«

Umetniki in oficirji so jo obkrožili in jeli predlagati razna sredstva. Nekdo je postal po zdravniku. Natalija Mihajlovno so prenesli v zemljanko in jo tam položili na posteljo. Bilo je očito, da se je zastrupila. Nепrestano je stokala in jih prosila samo eno: naj jo čim prej pošljejo v Moskvo, kjer ima strica, profesorja Vengerova, ki dela v inštitutu Sklifosovskega.

Zdravnik je pregledal bolnico in dejal, da bi ji potovanje ne škodovalo. Čez eno uro so jo naložili na sanitetno letalo in jo poslali v Moskvo.

Komaj se je letalo odlepilo od tal, se je Natalija Mihajlovna nasmešnila sama sebi. Vso štorijo z zastrupljenjem si je dobro izmislila. Hotela se je le čimprej vrniti v Moskvo, da bi Marijo Sergejevo obvestila o tem, kje biva Leontjev. Izpolnila je svojo zadnjo nalogo.

Naslednjega jutra je Berlin javil s šifrirano brzozavko štabu fronte in gospodu von Kraschkeju, da je inženir Leontjev na N-skem odseku fronte, v vasi Boljšije Krestli.

»Specialist za rusko dušo«

Svoje dni so imeli gospoda Petronesca v nemški protibveščevalni službi za strokovnjaka o slovanskih vprašanjih.

Pretoklost gospoda Petronesca (njegovo pravo ime je bil Kraft, vendar je v svojem življenju spremenil že toliko imen in priimkov, da že sam ni več vedel, katero ime je pravo) je bil težka. Preživel je življenje poklicnega vohuna, ki je često prav naglici spreminjal svoja imena, svojo zunanost, državljanstvo in mesta bivanja. Imel je najbolj pisana poznanstva in najbolj čudne zveze. Zaradi nekaj »znatnih poslov« so ga bili tudi za pet let zamehurili. Opravljal je najbolj nenavadne poklice. V svojem življenju je bil Petronescu geometer, sofer, artist v cirkusu, trgovec, protestantski pastor, trgovski potnik, lastnik kavarne, prekupčevalec z živino, nekoč pa celo čuvaj mestnega pokopališča.

Kljub vsemu pa je Petronescu ostal sodelavec nemške obveščevalne službe in je veljal med vojno za specialista za rusko dušo.

Ko je živel sedaj v Sofiji in se bavil z novim delom, je Petronescu vendarle zelo pozorno spremljal dogodke v Ananki. Dobro je vedel, da njegova usoda v mnogočem zavisi tudi od razpleta ankarške zadeve.

Sprva je šlo vse kot po maslu. Pappen se je sprehajal tako kakor so se bili dogovorili, atentator je skočil nanj in dvakrat ustrelil. Privraket je ustrelil mimo njega, potem pa v paket, ki ga je držal v rokah. Bomba je eksplodirala in ga raztrgala na drobne kosce. Pappen je pravočasno, precizno in slikovito padel v nezavest, potem se je še bolj učinkovito ovedel in jel pripovedovati tisto o »božji volji« in o tistih iz sovjetske ambasade. Še istega dne je na vrat na nos pritekel k njemu turški zunanji minister Saradzglu in izrazil nemškemu veleposlaniku svoje »sožalje«. Gospoda ambasador je to priložnost seveda izbral za to, da bi turške oblasti opozoril, češ da so nebudne, saj se je to zločinsko dejanje na nemškem ambasadorjem zgodilo sredi belega dne. Von Pappen je dal Turkom vedeti, da je premalo, če Turki izražajo samo svojo »sožalje«, marveč da bi morali tudi resno preučiti možnosti o pretrganju diplomatskih odnosov s Sovjetsko zvezo in ji napovedati vojno.

Naslednjega dne so se pogajanja nadaljevala. Ugotoviti identiteto atentatorja je bilo nemogoče, ker ni razen nekaj razecefranih ostankov kože in spodnje čeljusti od njega ničesar ostalo. Turški preiskovalni organi so si na vse kriplje prizadevali, da bi odkrili zaroto, vendar zaman. Tako je von Pappen sam predložil gospodu Saradzglu pomoč pri razjasnitvi tega zločina.